

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.
 Inserati: do 30 petih vrst 4 D, do 100 vrst 4 D 50 p, večji inserati
 petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
 Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.
 Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
 ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 304.
 Dopolne sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
 Rokopisov se ne vrača.
Posamezne številke:
 v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—
6	...	120—	120—	180—
3	...	60—	60—	90—
1	...	20—	20—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno **100** po nakaznici,
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Država brez nacionalizma.

Naša notranja politika se je začela razvijati po balkansko. S tem ne mislimo kričati krivice, ki se sedaj dogodevajo vsak dan. Tudi ne mislimo nespodobnosti novih ministrov, ki ne morejo sestaviti treznega programa in pametne notranje politike in ki celo ne morejo maskirati svojega pravega obraza, to je, tistega pohlepa po oblasti, ki jih je sedaj privedel na krmilo. Po balkansko se umirovljajo zaslužni državni uradniki. Z balkanskimi metodami se preureja državna uprava po federalističnem in avtonomističnem principu, po balkansko bosta sledila korupcija in partizanstvo. Balkansko je nadalje, ako se v državi z vidovdanskimi, torej unitarističnimi ustavo ubija idealizem in nacionalizem ter namesto njega uvaja vsesplošni kaos avtonomističnih separatizmov, federalističnih šovinizmov in drugih takih verskih ter plemenskih krilatice.

Največje zlo, ki ga bo rodila nova vlada, pa bo zastoj nacionalizma in patriotizma. Nihče ne more trditi, da se na primer naši klerikalci od danes do jutri lahko razvijajo v iskrene patriote in da hočejo postati nacionalni propagatorji in samo prepričani dinasti. Se manj verjetno in novemu notranjemu ministru Petroviču plavzibelno je, da se bodo radičevci izpremenili v čuvare državne in narodnega edinstva, ali da bi hoteli ljubiti novo državo in našo skupno svobodo. Ali more kdo misliti, da postane tisk Ferad Beg Drage, Nemce, Madžarov ali bosanskih Spahovskih muslimanov naenkrat državotvoren in patriotičen? Današnja vlada je izrazita vlada manjšin, ki so se zbrale, da si osigurajo državno oblast in da preko te oblasti sprovajajo svoje nečedne demagoške ter partizanske nakepe. Ni boljšega znamenja tega stanja, kakor je brezbarvnost vladine deklaracije, ki se je te dni prečitela v parlamentu in ki je dokazala, da imamo v Beogradu vlado, ki sama ne ve, kaj hoče. Vlada v Beogradu si ne upa povedati, kaj hoče, ona računa na mehanizem večine in na razmerje glasov v parlamentu. Na podlagi tega razmerja hoče počasi sprovajati federalizem ter koncedirati manjšinam in federalistom vse naše državne svetinje.

Kdo naj utemeljuje v naši državi nacionalizem? Ali je sploh mogoča država brez nacionalizma, brez nacionalnega idealizma? Kamor pogledamo po svetu, vidimo, da je prva briga tamšnjih vlad, da razvijajo v narodu in v svoji skupnosti čut nacionalnega idealizma, da se tamkaj bore za to veliko notranjo vero, ki mora oplati vsako državo in vsak državen narod, ako ho-

če, da se ohrani v boju in v svetovni konkurenci.

Ozir na notranji nacionalistični razvoj in pa garancije za tak razvoj bi morale biti vrhovno načelo, po katerem je treba soditi poedine vladne akte in vladne kombinacije. Pri nas smo prezrli ta najvažnejši moment! Niso pa odgovorne nacionalistične stranke, ki so pravilno prevzele dedščino preteklosti in ki so hotele v sedanjosti nadaljevati pot naših prednikov.

Ze zaradi Bolgarske je nemogoče misliti, da se med nami razvije nacionalizem v federalističnem smislu, kot ga imajo, n. pr., v Švici. Tudi če ne smatramo državnega in narodnega edinstva za največjo svetinjo naše sedanjosti, tudi če v tej ideji ne vidimo realnega momenta, ki nam daje najboljšo garancijo za našo svobodo in samostanost, tudi če ne smatramo, da je najboljši element naše vojaške sigurnosti, moramo priznati, da bi ne bilo jugoslovenskega federalističnega nacionalizma, dokler se ne bi spojili z Bolgari v eno državo. Je-li pa to aktualen načrt, izvedljiv?

Danes smo država brez nacionalizma, in sicer v tem smislu brez nacionalizma, ker imamo na krmilu vlado, ki odklanja nacionalizem, ki ga pobija, ki ga zavira, ki smatra zadovoljitev koncesij Nemcem, Madžarom, džemijetom, izročanje diplomatskih potnic Radiču in njegovim prijateljem za prvo svojo nalogo, interes države in naroda pa za peto kolo. — Vse, kar so zadnja leta ustvarila v nacionalnem oziru, vse, kar so zgradili patriotični elementi, naj se uniči, zadovoljiti naj se Stepan Radič in slovenski Korošec.

Vprašamo po pravici: kako naj se razvija država, ali v nacionalističnem pravcu, v pravcu parlamentarnih koterij, protidravnega ruvanja Stepana Radiča, v pravcu vladodrželnosti za vsako ceno? Državna oblast mora nuditi kompas notranje orijentacije, vero v bodočnost države, skrb za njeno provčitanje? Ali bodo to vero, to skrb za državo dali g. Korošec ali pa g. Radič, ali bodo razvijali med nami državotvorno vero g. Ferad Beg Drage, Spahi in dr. Kratič?

Danes je žalostno: smo država brez nacionalizma! S tem dejstvom moramo računati. Toda na drugih činiteljih je, da dobro premisljijo, ali je v državnem, nacionalnem in dinastičnem interesu, da ostanemo država brez nacionalizma, ali je dobro, da nova vlada licitira državno in narodno edinstvo ter pusti po povratku (z diplomatsko potnico!) g. Radiču, da izrabi situacijo v

Opozicija kritizira novo vlado.

Današnja seja Narodne skupščine. — Davidović brani svoje pomočnike. — Klerikalci razgrajajo. — Govor bivšega ministra Srbskica.

— Beograd, 8. avgusta. (Izv.) Za današnje sejo skupščine, ki se je pričela ob trideset na deset, se je opazalo dosti manjše zanimanje kot za včerajšnjo. Radičevcev je bilo navzočih v skupščinski dvorani kakih 20. Po izvršenih formalnostih je sporočil predsednik skupščine Ljuba Jovanović, da je predložil zakonski predlog o spremembi begluške odredbe. Besedo ima gosp. Vlada Andrić, da obrazloži svoj zakonski načrt. Ze sam pojav Vlade Andrića na govorniškem tribunu je zadostoval, da so dvignili Spahovci in Radičevci neobičajen nemir. Hoteli so na vsak način preprečiti govor g. Andrića. Samostojni demokrat G. Branković se obrne proti Radičevcem in jim zakliče: »Molčite, niste v Avstriji!« G. Andrić razlaga svoj načrt in pravi, da je treba to uredbo spreminiti, ker je na korist edinele stotinam begov in ag, na škodo siromašnega prebivalstva pravoslavnega in muslimanskega. Poročevalec je bil zadnje dni v Sarajevu, kjer je opazil, da gredo sedanje oblasti edino agam in begom na roko, ni pa nikogar, ki bi ščitil siromake. Govor g. Andrića je bil večkrat prekinjen, ker govornik radi strahovitega nemira ni mogel poročati. Z ozirom na razmere zahteva nujnost za ta zakonski predlog.

Nato je dobil besedo predsednik vlade g. Ljuba Davidović, ki odgovarja g. Andriću na njegovo kritiko glede sestave vlade, posebno glede dejstva, da je dr. Hrasnica aktivni minister. Ko se je začelo ime dr. Hrasnice, je nastal v dvorani strahovit nemir. Začuli so se klici »Dole dželat (krvnik) Šumadije!«, tako da sploščka absolutno ni bilo mogoče razumeti g. Davidovića. V nadaljnem je izjavil predsednik vlade, da se skupščinska anketa ugotovila, da se dr. Hrasnica ne more ničesar očitati. Sicer pa, da je bil dr. Hrasnica že prej podpredsednik skupščine. »To pa pod drugimi pogoji!« se oglasi Stevo Kobasica. V tem je nastal splošen preprič, iz katerega se je posebno slišal kontrabas g. Rajčica, ki je citiral neke cerkvene stihe. Ministrski predsednik je izjavil, da sprejema nujnost zakonskega načrta.

parlamentu in iz nje izvede svoje udarce proti državi? Takšne situacije nismo ustvarili mi in tudi takšnega izhoda nismo nasvetovali, zato naj ga popravijo oni, ki so ga zagovarjali in omogočali!

Vnel se je nato ljut preprič med samostojnimi demokrati in radičevci. Zemeljoradnik g. Kokanović je stal poleg radičevcev in jih obkledal z najrazličnejšimi izrazi. Predsednik skupščine ga je opominjal, naj ne rabi neprimernih besed, sicer je primoran ga izključiti.

Posl. Moskovljević je stavil na predsednika skupščine vprašanje o delu odbora za prošnje in pritožbe. Predsednik skupščine Jovanović je poročal, da je dobil vprašanje od samostojnega demokrata g. Vukosavljevića, ki vprašuje, je-li predsednik skupščine slišal, da je na včerajšnji seji dejal notranji minister Nastas Petrovič, da je naša vojska izzvala zločine v južni Srbiji in ubijala nedolžno prebivalstvo. G. Ljuba Jovanović je izjavil, da ni treba, da bi se take besede ponavljale, ker samo povzročajo in poostrejujejo nasprotstva. Vsak minister je odgovoren za svoje izjave. Posl. Vukosavljević je utemeljeval svoje vprašanje. »Sramota je, da se tako govori o hrabri srbski vojski!«, so se oglašali radikali.

Po g. Vukosavljeviću je dobil besedo bivši minister notranjih del dr. Milan Srbskić, da pobije izjavo ministra notranjih del g. Nastasa Petrovića, ki je trdil, da je naša vojska ob priliki napada na kulo Azem Bejta, znanega odmetnika v Metohiji, ubijala nedolžne žene in deco. Dr. Srbskić se čudi, da pade takšna strašna obožba proti naši hrabri vojski od strani državnega ministra. Kak ugled države more povzročiti v inozemstvu takšna izjava ministra? V skupščini je nastal splošen nemir, v kojem se je posebno odlikoval klerikalec Žebot. Radikal Dodić in Žebot sta se dejansko sprijela. Poslanca Uzunović in Sokić sta jih skušala razdvojiti. Davidovičevcev Prokić je udaril posl. Dodića, na kar je nastal nepopisen hrup in trušč v zbornici. Ker se nemir ni hotel poleči, je predsednik Ljuba Jovanović prekinil sejo ob trideset na 11.

V dvorani pa se je kljub temu nadaljevalo vsesplošno prerekanje. Po četrtnem prekinjenju je bila seja ob 11. zopet otvorjena. G. dr. Srbskić je v svojem govoru povdarjal, da zapravlja minister g. Petrovič ugled države. Za vladanja prejšnje vlade je ostal ugled države čist. Da tudi sedaj ne izgubimo dobrega imena, hoče razložiti, kako se je izvršil napad na Azem Bejto. Ko je oddelek vojaštva in orožništva (zasliši se vzklik: »Slovenci so bili!«) pozval po-

polnoma mirno Azem Bejto na predajo, je padla iz zasede toča strelav in v hipu je padlo 14 naših hrabrih junakov. Radikali in samostojni demokrati vstanejo vzklikajo: »Slava našim padlim!« Poslanci opozicije so se obrnili proti vladnim poslancem in radičevcem in jih ironično izpraševali, kako da ne vstanejo in izkažejo čast junakom. Po tem mučnem napadu, je nadaljeval g. Srbskić, je bilo dano povelje za napad s puškami in topovi. Ob tej priliki je padlo 100 ljudi, med njimi tudi nekaj žen in otrok. Uničenih je bilo 80 kačakov. Tako je bilo! Ako obžaluje današnja vladna večina te kačake, je pač treba, da ž njimi vred toliko bolj obžaluje smrt naših 14 padlih vojakov, ne pa da se tako zavzema za odmetnike, kačake, in njihove zavzeznike. Govor g. Srbskića so pozdravili radikalni in samostojnodemokratski poslanci z burnim ploskanjem.

V nadaljnjem je dobil besedo sedanjí minister za izenačenje zakonov g. Marko Trikić, ki je kot star državnik in parlamentarec na vrlo dokumentarčen način uspešno kritikoval v raznih ozirih vladino deklaracijo, po-

(Dalje na drugi strani.)

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.
 Dne 8. avgusta. Sprejeto ob 13.
 Devize: Curih 15.32—15.42, Praga 23.70—24.20, Pariz 4.50—4.55, Newyork 80.15—81.15, London 362.80—365.80, Milan 357.50—360.50, Dunaj 0.1127—0.1147. Valute: dolar 79.15—80.15.
 Efekti: 7% invest. pos. 1921 64.50—65.50, 2½% drž. renta 119—120, Ljubljanska kreditna 225—240, Centralna banka 31—33, Hrv. eskomptna banka 122—124, Kreditna Zgb. 123—124, Hipotekarna banka 62—63, Jugobanka 111—112, Praštediona 915—925, Slavenska banka 108—110, Eksploatacija 110—112.50, Sečerana Osijek 1040—1050, Isis dd. 81—83, Nihag 84—86, Gutman 745—750, Slavonija 91—93, Strojne tovarne 150—155, Trboveljska 480—490, Union, paromlin, 700—710, Vevče 120—125.
 INOZEMSKA BORZE.
 — Curih, 8. avgusta. Današnja borza: eBograd 6.45, Praga 15.60, Newyork 5.275, London 23.81, Pariz 29.50, Milan 23.60, Ber. lin 1.26, Dunaj 0.00746.
 — Trst, 8. avgusta. Predborza: Beograd 27.82—27.85, London 101.15—101.25, Pariz 124—124.50, Newyork 22.45—22.55, Curih 427—428, Praga 67.25—67.75.
 — Dunaj, 7. avgust. Devize: Beograd 872—876, London 316.500—317.500, Milan 3124—3136, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3892—3908, Praga 2095—2106, Curih 13.400—13.450. — Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 872—878, lira 8135—3155, češka kro. na 2077—2093.

Vladimir Levstik:

Markiz de Morillac.

(Konec.)

Osveta se je posrečila kakor le kdaj lito. Gledalcev, ki so že videli ksero v izvirniku in so jo spoznali model, je bilo malone brez števila. Smeh in šepet sta se raznesla iz razstave po vesoljni Ljubljani; vse je hotelo občudovati nesrečnico in blagajničarka si je morala nabaviti velik kovček, da je odnašala vstopnino. Uboogi Morillac se je bogme čutil pozornosti, katero je zbujalo njegovo pojavljanje ob prihodu v urad, na ulici in v gostilni; vendar pa si ni utegnil beliti glave, zakaj baš tisti čas je otvoril v svojem delokrogu »statistični oddelek« in jel orati ledino s tem, da se je spustil na veleoriginalno odpravo. Nihče, kar stoji Ljubljana, si menda še ni izbral tako umne naloge: obhoditi v roku štirinajstih dni vse ljubljanske gostilne po natančnem, naprej določenem sporedu in izpiti v vsaki osminko vina, ne več in ne manj!

Sredi tega popotovanja je treščila vanj novica o skandalu kakor strela z jasnega neba. Prišel je baš k »Sitemu komarju«, sel za mizo in naročil svojo

osminko — ko je začel iz sosednje izbe razgovor dveh pivcev: o sliki na razstavi, o tem, da so jo vsi spoznali, o izdajalskem znamenju in o nezasišnem dejstvu, da »dedec budalasti še ničesar ne ve«...

Toda markiz de Morillac se je pokazal vrednega svojih velikih prednikov in ni omahnil pod sramoto. Izvlekel je beležnico, protokoliral vse razgovor in krenil naravnost na razstavo. Slika je bila zelo naravna in bi res utegnla predstavljati markizo; da, moglo bi biti tako... Toda spomini, na katere je izkušal opreti primeru, so bili že davni, predavni. Pomislil je, da si v štirih letih zakona od same zaposlenosti s protokolom in vložnim zapisnikom še ni do dobrega ogledal ženinega hrbita in da mora neutegoma popraviti zamudo; dotlej pa je vzel to značilno podrobnost na protokol.

Dokaj slabe volje se je vrnil tisti večer pod domači krov in vse do spanja ni pregovoril besedice. Drugo jutro, ko je markiza še smrčala, je zavratno porabil priliko in je ugotovil, da more biti lisa na hrbitu Frlanove krasotice samo ta in nobena druga. Bil je prevarjen, bil je rogač! Cel samum skrbi in bolečine je zatulil v njegovi glavi...

Ko ga je nečistnica pozvala k zajtrku, je bilo že zdavnaj vse protokolirano. Markiz de Morillac je stopil v obednico z mrkim obrazom in s pištolo v roki.

Kaj da mu je? In ali ne ve, da je navada pozdraviti, kadar pride človek k človeku? In čemu valja tisti onga po rokah, da se mu nazadnje še sproži? Je vzrojila markiza iz dna svoje slabe vesti.

»Molči!« je zarohnel Morillac. »Vse vem, razumeš? Vse! Varala si me, in ne samo enkrat; vse mesto te je spoznalo po Frlanovi sliki, ki je razstavljena v paviljonu, da, in Frlan je baje tudi sam povedal ljudem! Zdej je konec, razumeš, konec... Priznaj svoje grehe in pripravi se na smrt!«

Tako se je usulo iz njega. Markiza je kmalu uvidela, da ne more biti o njeni krivdi nikakega spora več in je pala jokaje na kolena ter priznala vse — z devetdesetimi odstotki odbitka.

Morillac je dramatično dvignil orožje in meril dolgo, dolgo, naslajaje se nad smrtnim strahom razkrinkane brezvestnice. Tedajci pa mu je prišlo na um, da njeno priznanje še ni protokolirano in da bi bilo pozneje težko ugotoviti prvotno besedilo. Kakor bi trenil, se je obrnil na petah, odhrumel

v svoj kabinet in zaklenil vrata za seboj.

»Milan, za Boga!« se je ustrašila verolomna žena. »Ustreliti se hočeš! Joj, usmili se me... usmili se vsaj nedolžnih otrok!...«

»Čigavih otrok?!« se je zagrohotal izza vrat njegov grobni glas. »Mojih ne, ki jih nimam...«

Ni se upala ugovarjati; vsa uničena je pala na ogoljeno preprogo in jela trepetaje čakati, kdaj zagrmí v kabinetu usodni strel. Otroka sta se stiskala k nji in rjula, kakor bi ju živa pekli na ražnju...

Minute so se vlekle kakor stoletja. Naposled pa je začela rogača, ki je vstal izza pisalne mize in stopil k vratom. Ključ je zarohljaj.

»Pome priha!« je zacvilila markiza v brezumni grozi. »Tudi mene hoče ubiti!«

In res so se odprla vrata in Morillac je stopil na prag. Toda v njegovi roki je bil protokol...

»Sem pojdi,« je ukazal s strogim uradnim glasom. In ko se ni upala, jo je potegnil za lase in vnovič zaklenil vrata. »Sedi tukaj! Tako.« Posadil jo je k mizi na sredi sobe, sam pa se je mogočno ustolil nasproti, mereč jo z

ostrim pogledom in ves žareč od vne-mekakor pravi preiskovalni sodnik.

»Kje sta se seznanila?« je jel zaslisevati. »Koliko vas je bilo?... Kaj ste jedli, kaj pili?... Ali si pušila cigarete?... Dobro! Kdaj si se prvič izneverila?...«

Žena je jecala, zvijala se in prosila oduščanja, ko pa je videla, da ni več huda nevarnost, se ji je razvezal jezik in sta po malem dognala vse. Bila je nedelja in markizu se ni mudilo nikamor. Pestil jo je ter ožemal njeno grešno dušo in pisal, pisal brez prestanka, vse do poldne. Pod njegovim svinčnikom je nastajal brezkončen, temeljit, sijajen protokol... oh, bogme najlepši iz vseh, kar jih je počivalo v »arhivu!« Ponos in zadoščenje sta mu razganjala srce. In tako je šlo vse po sreči, dokler ji ni zadal vprašanja:

»Kolik!« ljubičkov si imela, vseh skupaj?... A?»

Tedaj se je uprl markizi spomin. Bilo jih je vsakačko več nego prstov na obeh rokah; in kadarkoli je štela, vedno je bila v računu pomota. »Vsak dan drugega« bi bilo preveč, »vsak teden drugega« morda premalo. In mimo tega je hotel okrutnež celo imena — cello imena! Spet je udarila v jok.

seboj glede postopanja radičevcev. Še bolj kakor deklaracija sama, je zanimiva večina, na katero se opira današnja vlada. Vrio zanimiva je stranka, ki je vstopila v III. internacionalo, predno je prišla v skupščino. (Ploščanje z ene in protesti z druge strani. Radičevci kličejo: »Ne takole!« Q. Marko Trifković nadaljuje: »Ne žalim govoriti netočnosti v narodni skupščini, kjer se mora govoriti samo istina.« Govornik je pri-

stopil h g. Predavcu in ga pozval, naj pojasni, v katero internacionalo so vstopili radičevci. Vstali so nekateri radikalni poslanci in pripomnili: »Ne sme govoriti, Radič mu je prepeval.« Q. Trifković razlaga, da ni nobene razlike med kmetsko in delavsko internacionalo. Obe imata iste cilje, le različne metode, kako bi ustvarili komunistično državo.

Davidović v zagati.

Vtis dr. Grisogonovega patriotičnega govora. — Brzjojavke kralju. — Borba proti radičevcem v parlamentu. — Interpelacije.

— Beograd, 8. avgusta. (Izv.) Zanimanje javnosti in političnih krogov se je včeraj osredotočilo na deklaracijsko debato v Narodni skupščini. Tudi vlada je tej debati posvetila tako pažnjo, da se ni mogla sestati k večji seji. Na kratkem sestanku je samo odobrila kredit 25 milijonov dinarjev za delavce prometnega ministrstva. Po zaključitvi včerajšnje seje se je v političnih krogih pretresal odjek debate prvega dne. Povsod se priznava, da je ta prvi dan velikega parlamentarnega boja, ki se bo nadaljeval prihodnje dni, v nasprotju z vedenjem bivše opozicije, potekel relativno mirno in brez večjih izbruhov, dasi je bil mestoma zelo buren. Samostalni demokrati so bili zelo ognjevit, toda dr. Grisogonov govor je napravil na vse kroge najtoplejši vtis. Poslanec Grisogono si je namah osvojil simpatije publike in vseh poslancev, ki čutijo patriotično in ki se zavedajo resnosti položaja. Celu v vladnih krogih so se priznavali patriotični interesi, ki so vodili poslance Samostalne demokratske stranke.

Za današnjo sejo vlada v vseh krogih parlamenta in javnosti izredno zanimanje. V imenu NRS nastopi bivši minister za konstituantno, Marko Trifković. Izbra tega objektivnega, resnega in umerjenega govornika je najboljši dokaz, da hoče NRS izvesti posvsem dostojanstveno opozicijo. — Za njim bo govoril vodja Zemljoradniške stranke, Vojta Lazić, nakar dobi besedo Svetozar Pribičević kot drugi govornik Samostalne demokratske stranke. Govor tega politika pričakujejo z veliko napetostjo.

Zanimivo je bilo držanje Radičevcev. Tudi včeraj so molčali tekom debate, in zdi se, da sploh ne bodo nastopili v debati. To tolmačijo tako, da vztrajajo pri svojem dosedanjem zahtevanju stališča in da se ne marajo izjaviti o svojih daljnih naklepih. Tekom včerajšnje seje so le semintja zadržljivo vpadali na poedine odstavke dr. Grisogonovega govora in na repliko Svetozarja Pribičevića na pojasnila notranjega ministra.

Kamenović in Novaković, poslance NRS sta poslala kralju na Bled brzjojavko, v kateri mu poročata o umorstvu srezkega načelnika v Metkoviću in ga prosita, da zaščiti narod, ki je veren kralju in prestolu pred Radičevimi masami.

Sretan Nukosavljević, poslanec Samostalne demokratske stranke je vložil na predsednika Narodne skupščine interpelacijo radi izjav notranjega ministra Petrovića, v kateri je ta trdil, da so naše oblasti pod pretvezo boja proti kačkam ubijali nedolžno dečo in žene. V interpelaciji vprašuje poslanec Nukosavljević skupščinskega predsednika, ali je slišal, da je notranji minister tekom včerajšnjega svojega govora podal inkriminirano izjavo in ali je voljan zaščititi interese države, ugled državnih oblasti ter parlamenta pred tem nezasišanim dejanjem člana sedanje vlade.

»Ne moreš se spomniti?« je zaškratil prevarenji soprog. »Dobro, odloži to, domišliš se kasneje. Kolikokrat si se pregrešila?«

»Kolikokrat?« To je bilo vendar že od sile! »Kolikokrat, človek božji? Kako naj jaz to vem!« je vzkliknila malopridnica v najodkritosrčnejši zadregi...

Tisti mah se je spomnil markiz de Morillac, čemu raste les v tej solzni gošini. In je pograbil Putifarko z eno, palico z drugo roko in je storil tisto, kar bi storil marsikak drugi tudi.

»Tak tako!« so ga slišali vpiti, »tak tako!« Baš najvažnejše mi manjka! In zaradi tebe!... zaradi tebe!...

Ves obupan se je nazadnje zrušil za mizo in glava mu je udarila kakor svinec na nedovršeni protokol...

Štirinajst dni je ni pogledal. Odpuštil ji je šele tedaj, ko mu je prinesla natančen spisek svojih ljubimcev in svojih grehov, da ga je lahko zaznamoval s številko, vpisal ga v »vložni zapisnik« in ga položil v »arhiv«.

Od tistih dob ni bilo več dosti slišati o kakih spodbah v domu markiza de Morillaca. Ko je žena spoznala, da česa mu je, se je brez pomiselnja prilagodila razmeram in zdaj gleda vedno na to, da ima i ona svojo zabavo i on svoj neoprimeni protokol...

Poslanec Samostalne demokratske stranke Grgorje Branković je vložil na predsednika vlade radi Radičevca članka, ki je izšel 19. julija v moskovski »Pravdi«, glasilo sovjetske vlade, interpelacijo. V tem članku, ki se je ponatisnil tudi v našem časopisu, blati Radič našo državo, naše državne oblasti in srbski del našega naroda. S temi nečuvstvenimi in neistinitimi klevetami se je identificirala celokupna Radičeva stranka. Vsled tega vprašuje v interpelaciji posl. Branković predsednika vlade, da mu odgovori, ali mu je znano, da je vse to napisal Stjepan Radič kot član Narodne skupščine in šef najjačje stranke, na katero se naslanja sedanja vlada. Nadalje vprašuje, ali čuti predsednik vlade, da škoduje tako pisava in tako klevetanje na zunanji in notranji naši državi. Na koncu zahteva od predsednika vlade, da se izjavi, ali hoče odrediti, da se pisec takih člankov kaznuje in kako dolgo misli vezati vlado za svoj obstanek na Radičovo stranko, ki se identificira s klevetničnimi članki proti državi in našemu narodu.

Na obe interpelaciji bo moral še tekom teh dni odgovoriti ministrski predsednik. Sploh delujejo Samostalni demokrati na to, da pritisnejo Radičevce ob zid in s tem tudi vlado, ki zavis od te nepatriotične in povsem protidržavne partije. Z ozirom na te interpelacije se pričakuje, da bodo prihodnje seje Narodne skupščine tudi v političnem oziru izredno odločilne ter da lahko že sedaj prinesejo iznenadenja.

Zemljoradniški klub bi bil moral tekom včerajšnjega dne izročiti vladi pogoje za pomoč v Narodni skupščini. Zemljoradniki tega niso storili, pač pa so po seji Narodne skupščine ponovno razpravljali o svoji taktiki, še vedno brez pozitivnih sklepov. To se tolmači tako, da si hočejo zemljoradniki ohraniti prosto pot in da se še premišljajo, ali bi novi vladi nudili brezpogojno pomoč.

Beogradski listi poročajo o imenovanju dr. Šporna za velikega župana ljubljanske in mariborske oblasti ter povdarjajo, da je to prva večja povreda vidovdanske ustave.

NOV MUSSOLINIJEV GOVOR.

Italija pod črnimi sovjeti. — Rim, 8. avgusta. (Izv.) Po štiridnevem zborovanju je včeraj fašistovska stranka zaključila svoje seje z izvolitvijo novega 21članskega direktorija. Med novoizvoljenimi člani direktorija nahajamo tržaškega provincialnega tajnika prof. Masija. Po volitvah direktorija je imel ministrski predsednik Mussolini velik politični govor, v katerem je reasumiral štiridnevno zborovanje ter obrazložil fašistovske načrte za bodočnost. Mussolini je izrazil zadovoljnost nad stvarnim potekom zborovanja ter je predlagal, naj se vrši prihodnja glavna skupščina fašistovske stranke v Firenci. V fašistovskih vrstah ne vladajo revizionistične in druge struje. — Zborovanja so dokazala popolno enotnost fašistovskih vrst. Fašistovska stranka želi kot en mož, da se z zakonodajnim delom in s pomočjo fašistovskih institucij razvije ideje fašistovske revolucije l. 1922. Nato je Mussolini govoril o birokraciji ter izjavil, da je birokracija tedaj dobra, kadar je vlada trdna. Meseca junija in julija je bila birokracija zelo ohlapna, čutila je slabost fašizma, v avgustu je zopet dobra, ker čuti njegovo moč. Fašistovska stranka izključuje afarizem. Ministri in člani vlade morajo biti tudi v zasebnem življenju ljudje čistih rok. Matteottijev umor hoče opozicija izrabiti v svoje namene. Fašizem je vzdržal udarce, ker ima zaslabo v narodu in ker so njegove vlade dosegle velike uspehe. Pri tem je Mussolini navedel tudi 17 trgovinskih pogodb. Opozicija se moti, ko misli, da bo strmoglavila fašizem. Fašizem ima kompaktno večino 250 poslancev v parlamentu. Resolucija nudi vejico vsem, ki hočejo sodelovati z vlado.

NEMŠKI UGOGOVORI NA LONDONSKI KONFERENCI.

— London, 8. avgusta. (Izv.) Po poročilu diplomatskega poročevalca »Dayle Telegraph« vsebujejo ugovori nemške delegacije napram sklepom londonske konference sledeče zahteve: Nujno zahtevajo Nemci formalno pravico sodelovanja pri razsodbi. Glede gospodarske evakuacije Poruhra ja izjavljajo, da so tozadevni sklepi londonske konference v nasprotju z versailloko pogodbo in Dawesovim načrtom. V nadaljnjih ugovorih zahtevajo Nemci izpraznitev Poruhra tekom 4 tednov in popolno amnestijo. Tudi glede davčev in naravi in vseh ostalih točkah in spornih vprašanj zahtevajo Nemci pravico priziva na razsodbo.

OPOZICIJA PROTI FAŠIZMU.

— Rim, 8. avgusta. (Izv.) Dne 6. in 7. je zboroval na Montecitoriju odbor opozicijskih strank ter razpravljao o situaciji. Komuniste povdarja, da je položaj ostal neizpremenjen in da bo opozicija vztrajala pri sklepu 27. junija ter odklonila sodelovanje v parlamentu. Glede fašistovske milice je ostalo pri starem in milica je še vedno organ ene stranke. Tudi glede omejitve svobode tiska ni nikakih sprememb. Opozicija bo vztrajala, dokler se položaj ne spremeni in krivci pozovejo na odgovornost.

TUDI ITALIJANI PROTI OMEJITVI LASTNINE V JULJSKI KRAJINI.

— Pula, 8. avgusta. (Izv.) V tukajšnjih gospodarskih krogih je izval odlok o omejitvi lastnine veliko razburjenje. Tržaško fašistovsko glasilo »Popolo di Trieste« objavlja dopis, v katerem tožijo Puljčani o poraznih posledicah, ki jih bo imel dekret za gospodarsko življenje njihovega mesta, ki je itak na robu propada. Puljčani zahtevajo energične korake, da se stvar popravi.

Politične vesti.

— Izjava, ki je vredna uvaževanja na merodajnem mestu. »Avtonomist« je postal letos organ slovenske organizacije Radičevca stranke. V današnji številki priobčuje z ozirom na novo vlado članek, naslovljen »Pogled v bodočnost«. V tem članku poudarja Radičevca glasilo med drugim: »Mi vemo, da se mora Jugoslavija obdržati in urediti samo, ako se prizna vsakemu njenim narodov pravica samoodločbe. Vrniti se je treba nazaj na 1. december 1918. Ne glede na vse druge važne notranje politične dogodke in obljube od te ali ene strani, morajo imeti Slovenci pred očmi svoj končni cilj, to je svojo suverenost, ki mora najti priznanje in veljavo le v federativni republiki.« Slovenski radičevci zastopajo, kakor je iz te ugotovitve razvidno, isto stališče kakor njih hrvatski veliki mojster Stjepan Radič. Zahtevajo, da se povrnemo nazaj na stanje pred 1. decembrom 1918. in proglasimo vse, kar se je sklenilo 1. decembra 1918. in kasneje za ničevno. Kaj se to pravi? Vsem narodom v naši državi se naj prizna pravica samoodločbe. To pomeni toliko, kakor da se naj da pravico, da odločajo o svoji usodi poleg Srbov, Hrvatov in Slovencev tudi Madžari, Nemci, Arnavti in Turki, kolikor jih živi v naši kraljevini. Kakšna bo samoodločba teh narodov, je jasno. Madžari v Bački, Baraniji in Banatu se pač izreko za sosedno Madžarsko, Nemci za Avstrijo ali Nemčijo, Arnavti za Albanijo, Turki za Angoro, Hrvati za kmetsko sovjetsko republiko, Slovenci pa tako za republiko, nemara pod protektoratom Nj. Svetosti papeža Pija. Razveljavljenje zgodovinskega čina, izvršenega dne 1. decembra 1918, bi torej pomenilo razpad naše kraljevine, v najboljšem slučaju pa federativno republiko. Za to republiko se zavzemajo radičevci vseh barv — hrvatski in slovenski, na tihem tudi slovenski klerikalci in vsi oni, ki so sovražniki naše države. Vsa ta lepa in pisana družba pa je sedaj na vladi in lahko z vladno avtoriteto deluje za uresničenje svojih idealov. Ako te vlade ne bo kmalu konec, lahko v doglednem času računamo s koncem kraljevine Jugoslavije, ob katere gomili bodo njeni grobarji — sedanji vladodržci — lahko samozavestno vzklikali: »Danes kraljevina Jugoslavija in nikdar več!«

— Nazori sedanje vlade. Meseca maja je bivši minister pravosodja dr. Grisogono dovolil glavnemu direktoriju beogradskega »Balkana«, Saviću, iz zdravstvenih ozirov odgoditev nastopa neke kazni zaradi novinarskega delikta do 14. avgusta. Notranji minister g. Petrović je sedaj razveljavil to odgoditev kot nezakonito. Istočasno pa je pristal na to, da min. predsednik Davidović izda Stjepanu Radiču diplomatsko potnico za povratek v našo državo! Za veleizdajniške diplomatske potnice in oprostitve veleizdajniških deliktov, za nacionaliste pa niti odgoditev nastopa kazni! Evo, to je vlada »reda, zakona in pravice!«

— Povratek Stjepana Radiča. Po odredbi ministrskega predsednika g. Ljube Davidovića je bil vidran vizum Radičevemu zetu dr. Stjepanu Košutiću, da gre v inozemstvo po Stjepana Radiča. Dr. Košutić je s potnimi listi odpotoval na Madžarsko, kjer se sestane z Radičem, nakar se oba preko Subotice vrneva v Jugoslavijo.

— O pomenu nove vlade piše »Avtonomist« med drugim sledeče: »Iz vsega, kar smo dosedaj zvedeli o nameni nove vlade, vidimo, da se je postavila nova vlada na stališče, naj v Srbiji vladajo Srbi, na Hrvatskem Hrvati in Sloveniji pa Slovenci. To je globlji pomen nove vlade. Ta pomen bi lahko označili tako, da je nova vlada korak k zmagi federalistične ideje v naši državi.« — Kratko, pa topno!

— Češkoslovaški tisk o novi jugoslovenski vladi. Ker so nekateri češkoslovaški listi že izrekli svojo sodbo o novi vladi Davidovičevega bloka, se jim pridružuje zdaj tudi »Prager Presse« in nemški »Prager Tagblatt«. »Prager Presse« konstatira v svojem uvodniku »Levičarski kurz v SHS«, da so na obeh straneh gotovi kritični pojavi. Novi kabinet je poleg svoje konstelacije, sestavljene iz različnih interesov, slab tudi zato, ker je odvisen od podpore HRSS. Ta stranka je ostala s svojo resolucijo zvesta Radiču, in dokler ostane Radič v inozemstvu, ne bo imela tudi beogradska vlada nič proti sličnim resolucijam. Uvajanje komunističnih metod na Hrvatskem pa bi vse-kakor strmoglavilo Davidovičev kabinet. List ne verjame, da bi novi zunanji minister sprejel Radiča kot posrednika med jugoslovenskim in ruskim narodom. Radič se bo moral, če je za to sploh še sposoben, odločiti, da opusti svojo vlogo ali v Petrogradu ali pa na Hrvatskem. Govoreč o opoziciji, meni list, da ni tako enotna, kakor se zdi. Bivša vladna koalicija bo v opoziciji znatno popustila. Glede predsednika skupščine meni »Prager Presse«, da bo položaj skupščine mnogo bolj utrjen, če ostane Ljuba Jovanović na svojem mestu. O vidovdanski ustavi konstatira list, da je bistvo problema aplikacija in nadaljnje izvajanje, ne pa ustava sama. Centralizem je mogoče v praksi prilagoditi razmeram in krajevnim interesom, toda vidovdanske ustave ni mogoče uničiti ali spremeniti. Na merodajnem mestu ne žele borbe v državi in zato tudi ni prišlo do volilnega mandata. Današnja levičarska vlada SHS gre v smislu državnih interesov za nezpremenjenimi cilji, le metode bodo drugačne. Kakšen bo uspeh, to pokaže šele bodočnost. — Tudi »Prager Tagblatt« ne pripisuje vstopu HRSS v III. internacionalo posebne važnosti za notranjo politiko Jugoslavije ter konstatira, da radičevci niso tako nevarni revolucionarji, kakor mnogi mislijo o njih. — Za nje je mogoča tudi republika v obliki monarhije. Če je vstop radičevcev v III. internacionalo za novo vlado presenečenje, tedaj je tudi politični program vlade pokvarjen. Zdi pa se, da tega presenečenja ni. V tem slučaju bo jugoslovenska vlada vladala s komunisti, ali pa vsaj ne proti njim. List sklepa z vprašanjem: »Kaj poročata Duca in Cankov, ki sta se v svoji politiki naslanjala na Pašičevo antikomunistično vlado? In kaj poroče Moskva?«

— Moskva pripravila revolucijo na Balkanu. Dunajski dopisnik »Narodnih Listov« poroča, da priobčuje boljševiška centrala na Dunaju, ki žel del časa organizira atentate in revolucionarne pokrete na Balkanu, poročilo o izidu sedme konference, ki jo je sklicala te dni v Moskvi balkanska komunistična federacija, obstoječa iz zastopnikov Bolgarije, Jugoslavije, Rumunije in Grške. Moskovska konferenca je konstatirala, da situacija na Balkanu ni samo ugodna za revolucijo, temveč tudi skrajno poostrena in da je baš sedaj najlepša prilika za komunistični prevrat. V Bolgariji je na pragu državljanska vojna, boj bosanskih in makedonskih Hrvatov proti srbski buržuaziji se razvija v smeri oborožene vstaje in makedonski pokret dobiva obliko borbe z orožjem v rokah. Besarabija, Sedmogrška, Bukovina, Dobruđa in Trakija so skrajno razjarjene. Zmaga v tej borbi bo odvisna od ustanovitve revolucionarne fronte kmetov in delavcev na Balkanu. Konferenca je naročila komunističnim strankam na Balkanu, naj začno svojo borbo skupno in istočasno, da uničijo vpliv buržuazije in imperijalizma in onemogočijo kakršnokoli protirevolucionarno intervencijo v Makedoniji ali na Balkanu sploh. Odločilna bitka na Balkanu, ki se razvije v najbližji bodočnosti, bo imela svojo podporo v tem, da bo balkanska federacija v tesnem kontaktu s francoskimi, italijanskimi in angleškimi komunisti, kakor tudi s komunistično stranko v Rusiji, ki je edina stopila na branik zatiranih narodov. Moskovska konferenca je obsodila separatistično akcijo Sima Markovića in Milanovića v Jugoslaviji in grške komuniste, ki so izstopili iz stranke, da ustanove novo strujo. Boljševiška organizacija v Albaniji bo kmalu ustanovljena. Moskovska konferenca smatra, da bodo podpirali balkansko prevratno akcijo tudi turški, avstrijski in madžarski komunisti. Cilj te akcije je ustanovitev svobodne federacije delavskih in kmetijskih republik na Balkanu pod zaščito Moskve.

— Obsojen komunistični voditelj. Pri nas imajo komunisti lepe čase, ker delajo, kar se jim poljubi, drugače pa je s komunisti v vseh drugih deželah. Na Norveškem je bil komunistični poslanec Scheffo pretekli teden že tretjič pred sodnijo in sicer to pot radi upora proti oblastem naredbam, ker je z ožikcem pozival delavce, naj se ne ozirajo na vladne odredbe za one, ki so pri zadnjem striku hoteli stopiti v delo. Sodnija mu je prisodila 10 dni zapora. Scheffo je bil že parkrat kaznovan in ima sedaj obsedeti 120 dni zapora, v kratkem pa pride zopet pred sodnijo. Ako bi pri nas po norveških postopali s komunisti in njihovimi prestopki, pregreški in zločini, bi imelo sodnje dela čez glavo noč in dan.

Izpred sodišča.

— Drag premog. Blokovnik južne železnice Ivan Rupar je naletel s krojača Karla Galeta iz Zelene jame, ki je pobiral premog med železniškimi tračnicami. Fant je tekel domov in je tožil očetu, da ga je čuvaj spodil, nakar se je krojač tako razljutil na blokovnika, da ga je ozmerjal z izbranimi povesnimi izrazi, katerih ne moremo zapisati. Obsojen je bil na 200 Din globe ali 4 dni zapora in bo plačal stroške in takso 50 Din, tako da so bili tisti koščki premoga, ki jih je fant odnesel, precej dragi.

— Pijanec, ki je srečno utekel kazni. Posestnikov sin Lovrenc Slapnik na Ravni, po domače »Mučelnov«, se je na veselici požarne brambe v Motniku pošteno napil in je postal stien in nadležen, tako da so ga gosti vrgli z veselilnega prostora. Od tod se šel vrnil v kuhinjo, odkoder pa je zopet nagloma kuharica in ga je potisnila prav iz hiše. Gospodar pa je zaprl za rogo, vilezem vrata. To pa je fanta ujezilo, da je razbijal po vratih in jih precej poškodoval. Obenem pa je bil obtožen, da je ukradel pri tej priliki tudi v kuhinji precejšen kos sira, katerega je nekaj pojedel, ostanek pa je skrival v dvrničnici. Mož vse zanika in pravi, da če je kaj naredil, je napravil v strašni pijanosti. Ker so priče tudi res potrdile, da je bil fant popolnoma pijan, se je srečno izmuznil kazni in bil oproščen.

— Pisec grozljivih pisem. Radi izelija, vanja je bil obsojen na 4 mesece težke ječe. Anton Babnik, po domače »Lovrenček«, zidar, doma iz Dobrove, ki si je hotel pridobiti na lahek način denar, ker mu ni več ugalajalo zidarstvo. Fant pa je krenil na slabo pot in je zašel v preiskovalni zapor in na obtožbo klop, od tod pa v zapor. Fant je pisal najprej grozljivo pismo tovarnarju Karlu Polaku v Ljubljani, kateremu je zažugal, da ga ubije, če mu ne pošlje v Sot. Jarjevo gostilno na Dobrovi 125.000 Din. Pri tem poslu je posredovala tudi neka znana Marija Surca, ki pa je znala tako previdno nastopati, da so jo morali vsled pomanjkanja dokazov izpustiti. Ker se fantu ta pokus priti po ceni do bogastva ni posrečil, je poskušal z drugo osebo, o kateri je bil uverjen, da jo bo hitreje preplašil. Pisal je natakariji pri Keršiču v Šiški, da naj mu pošlje v Mestni log odnosno na Pasji brod 50.000 kron in sicer v zavrtiku z napisom »F. G. št. 73«. Zagrozil ji je, če mu ne pošlje denarja, da jo bo ovažil državnemu monopolu, da je prodajala delj časa, posebno po preobratu, vthotapljenne cigarete in je s tem škodovala državo za velike vsote. Tudi ji je zagrozil, da bo prišla pred poroto. Natakarija pa je bila k sreči toliko pametna, odločna in samozavestna, da je izročila to grozljivo pismo poltelji, ki je poslal neko žensko s praznim omotom in označenim naslovom na Pasji brod. Za njo pa je šla policija, ki je Antona Babnika prišla ravno, ko je ves vzradošen odpiral zapeljivi omot. Obsojen je bil na 4 mesece težke ječe, in bo vatevši mu preiskovalni zapor stndiral še en mesec, kako bi prišel brez nevarnosti na drug način brez dela do denarja.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: »Na dnu morja«. (Pusto. lovni film).

Kino Ljubljanski dvor: Henny Porten — »Stari zakone«.

Predstava v cirkusu »Bruno« (Ob 9).

Drobiž.

• Dva daljnogleda za opazovanje Marša so te dni montirali na Jungfraujochu. Daljnogleda imata v premeru 24 do 26 cm.

• Sovjetski poslanik Rakovski je na prošli Macdonalda, naj posreduje pri angleških finančnih za poslojlo sovjetski Rusiji. Rakovski je sporočil novinarjem, da bo Macdonald najbrže uspel in da odpotuje v kratkem v Anglijo.

• Ostre obsodbe francoskih vojakov. Iz Mainz poročajo, da je bil pred francosko vojno sodnijo neki infanterist 8. polka radi poselstva obsojen na 5 let pristilnega dela in na degradacijo. Neki drugi vojak je bil radi sličnega delikta obsojen na 10 let pristilnega dela in degradacije.

• Inteligenca zločincev. Avstralski psi bijetar dr. Minogue se bavi v neki medicinski reviji z vprašanjem, kateri zločinci imajo največjo inteligenco. V blaznici je opazoval veliko število zločincev in uvidel, da so bili vsi najinteligentnejši zločinci, katere je neopazil, morilci. 50% teh pa je bilo duševnih defektnih. V razredu npravnostnih zločincev je bilo 81% duševno zelo slabo razviti. V razredu goljufov, ponarejalev in pustolovcev jih je bilo komaj 50% duševno normalno razviti. Po njegovih statističnih ugotovitvah je izmed 25 duševno manj vrednih oseb 19 koristnih članov človeške družbe. Samo šest med temi 25 jih kaže zločinske instinkte. Večje število takih ljudi se da porabiti za plodonosno delo na primernem kraju in delo mora biti povsem prilagojeno njihovu duševnemu stanju. Vsaka izprememba moti in draži take ljudi.

• Kitajski sladkorni kralj. Te dni je umrl v Singapur najbogatejši Kitajec, sladkorni kralj Oel Toing Hams. Njegovo premoženje se čeni na 160 milijonov frankov. Ljudska fantazija pa mu jih pripisuje še več. Pokojnik je mel ogromna posestva, zgradbe, poslopja, ladje, trgovska podjetja o vsej Kitajski, po otokih, zlasti na Javi. S sladkornimi spekulacijami si je pridobil svoje ogromno premoženje in imel je več sladkornih tovarnen, ki jih je bil združil v velik trust. Precejšen del svojega premoženja je pokojnik previdno naložil v inozemstvu. Bil je zelo priden in vstrajen, in kar je na vzrodu redka stvar soliden in čist podjetnik. Njegova družina je bila velika. Poleg žene, ki mu je dovoljevala zakon in katera živi s svojo hčerko v Londonu, je imel mnogo postranskih žena in 2 njimi več otrok. Bna njegovih hčer je poročena z Vishton Koo, ki je bil kitajski poslanik v Londonu.

Predsedniške volitve v Ameriki.

New York, koncem julija.

Sedaj, ko so vse politične stranke na takozvanih narodnih konvencijah imenovali svoje kandidate za predsednika in podpredsednika Združenih Držav, se je zaključila najvažnejša predhodna stopnja volilnega postopanja: imenovanje (nomination) kandidatov. Pričenja se volilna borba med posrednimi kandidati. Vsenarodni odbor (National Committee) poedine stranke vodi kampanjo za svoja kandidata in v soglasju s predsedniškim kandidatom imenuje svojega načelnika in blaginika v svrhu nabiranja potrebnih skladov za volilno kampanjo. Ameriški državljani pa bodo na »volilni dan«, 4. novembra, glasovali za enega ali drugega izmed postavljenih kandidatov.

Predsedniške volitve, ki se vršijo vsaka štiri leta, so največjega pomena in temu primerno vzbujajo največ zanimanja in politične strasti. Kajti predsednik Združenih Držav ni le dekorativni državni poglavar kakor v drugih republikah, kjer je dejansko politično vodstvo v rokah ministrskega predsednika, marveč on je oboje v enem.

Upravičeno se je že reklo, da nikakr državni poglavar v sedanjem času — naj bo kralj ali predsednik republike — ne izvršuje po ustavi niti od daleč toliko oblasti kot predsednik Združenih Držav. In ker gre za poglavarja najmočnejše in najbogatejše republike na svetu, vzbujajo predsedniške volitve zanimanje ne le ameriških volilcev, ampak vsega sveta.

Podpredsednik Združenih Držav se izvoli istočasno s predsednikom iz zato deli usodo svojega glavnega druga. Ker je njegova volitev privesek predsedniške volitve, ne vzbuja sama na sebi posebnega zanimanja. Podpredsednik Združenih Držav je ob enem predsednik senata, ali radi tega ni njegovo mesto nikake politične važnosti v vladni upravi. Le ako predsednik umre, se odpove ali je odstavljen, je važno, kdo je podpredsednik, ker v takem slučaju on avtomatično postane predsednik Združenih Držav.

Volilci ne glasujejo direktno za predsednika in podpredsednika. Ustava predpisuje, da ima ljudstvo na dan volitve izbrati takozvane volilne može (electors). Vsaka zvezna država ima toliko volilnih mož, kolikor ima poslancev in senatorjev v kongresu. Vsaka stranka postavi popolno listo svojih volilnih mož za vsako državo. Njihova imena so navedena v glasovnici (ballot) pod znakom stranke. Volilec glasuje dejanski za volilne može, navedene v glasovnici kot zaupnike te ali one stranke. Volilec lahko odda svoj glas za vsakega volilnega moža posebej in si lahko izbere nekoliko zaupnikov iz prve stranke, nekoliko iz druge itd. Volilec pa navadno odda svoj glas za celo listo volilnih mož, ki so ena stranka, imajoč pri tem v mislih, da glasuje za predsedniškega in podpredsedniškega kandidata te stranke.

Kaj se zgodi potem, ko je ljudstvo v novembru izbralo volilne može za predsedniško volitev? Drugi ponedeljek prihodnjega januarja so volilni može vsake posamezne države zberejo v kapitolu dotične države, da oddajo svoj glas za kandidata svoje stranke. Prepisi njihovih glasovnic se pošljejo predsedniku senata, ki jih odpre v skupni seji obeh zbornih kongresov in tu sešteje. Proglasa se za izvoljena ona dva kandidata za predsednika in podpredsednika, ki sta dobila absolutno večino (enega čez polovico) vseh elektoralnih glasov, to je, za katerega je glasovala večina volilnih mož. Novoljvoljeni predsednik oziroma podpredsednik Združenih Držav nastopi svojo službo prihodnjega 4. marca.

Ko se proglasi izid novemberskih volitev, že vsakdo ve, kak kandidat je dobil vse glasove volilnih mož (electoral votes) v tej ali oni državi. Dozna se torej takoj, da je kandidat A zmaga v tolikih državah, kandidat B v tolikih itd. Znano je vnaprej, koliko elektoralnih glasov ima vsaka država. Prav jednostaven račun pove takoj, kak kandidat je bil izvoljen. Vse, kar pride potem, je gola formaliteta.

Kaj pa se zgodi, ako nihče izmed kandidatov ne dobi absolutne večine elektoralnih glasov? V slučaju, da nihče nima večine, mora poslanska zbornica (House of Representatives) izvoliti predsednika Združenih Držav izmed onih treh kandidatov, ki so dobili največ glasov. To se pravi, da poslanska zbornica, izvoljena pred več ko dvema letoma, izbere v takem slučaju predsednika za prihodnja štiri leta. Poslanska zbornica mora izvršiti to volitev, čim je uradno obveščena o izidu glasovanja volilnih mož, na vsak način pa pred dnem 4. marca. Pri tej volitvi glasuje se tako, da ima vsaka zvezna država po en glas. Večina glasov odločuje.

Paralelno k temu, ako nihče izmed kandidatov za podpredsednika ni dobil absolutne večine elektoralnih glasov, je naloga senata, da z večino glasov izbere podpredsednika izmed onih dveh

kandidatov za podpredsedništvo, ki sta dobila največ glasov.

Že dvakrat se je zgodilo, da je kongres izbral predsednika izmed najuspešnejših kandidatov. Prvič se je to dogodilo l. 1800, ko sta Jefferson in Burr dobila vsak ravno toliko elektoralnih glasov; potem l. 1824, ko so štirje kandidati dobili elektoralne glasove, in je »House« izbral Adamsa za predsednika.

F. L. I. S.

Prosveta. SLJAJNA ZMAGA HUMANISTIČNE GIMNAZIJE V PRUSIJ.

V številu 7. »Slov. Naroda« od dne 9. jan. ti smo poročali pod naslovom »Rušenje humanistične gimnazije v Nemčiji« o nevarnosti, ki grozi hum. gimnaziji v različnih nemških deželah in o vztrajnem boju najboljših predstavnikov vseh slojev nemške družbe za njen obstoj. In res se je bilo marsikdaj bati: po zahtevah reformatorjev naj bi se okrnila latinščina do skrajnosti in grščina je celo grozila odprava iz gimnazijskega učnega načrta. Rekli so, da nova doba zahteva novih svežih načrtov in da se mora vse staro vrči med staro šaro. Toda prusko ministrstvo ved, umetno, sti in ljudske izobrazbe ni uvidevalo tako svoje naloge. Preteklo leto je zahtevalo menja provincialnih šolskih kolegijs in, ko je proučilo nazore večine nemških pedagoških strokovnjakov, je izdalo po temeljiti razmislišanju v početku t. l. nov načrt za gimnazije, ki naj se očitno izboljša. In kaj vidimo tu? Latinščina in grščina sta ostali do nadaljnjega podlaga gimnazije, pri čemer se je v spomenici ministrstva na str. 37 izrecno priznalo grščini, da je srce gimnazije.

Kakor je znano, traja gimnazijski pouk v Prusiji 9 let, in pri tem so po novem učnem načrtu tedenske ure za latinščino tako razdeljene, da pride na prve tri razrede po 8 ur, na četrte in pete po 6, in na ostale štiri po 5, torej skupno 56 tedenskih ur. Grščina se začne v četrtem razredu in ima povsod po 6 ur, skupaj 36 tedenskih ur. Vsaka ura traja 45 minut in pouk se vrši brez opoldanskega prestanka, deloma iz ekonomskih virov, deloma zato, da puste učencem popoldne za učenje po posebnem veselju.

V primeri s prejšnjim učnim načrtom iz l. 1901 je latinščina vendar nekaj utrpela: tedaj je bilo v prvih petih razredih po 8 ur, v ostalih štirih po 7, tako da znaša razlika 12 tedenskih ur. Grščina je ostala neokrnjena. Latinščino so skrajšali zaradi tega, ker so spravevali pogoj pri zloženem izpitu precej omiljeni. Preje, do l. 1901, je moral pruski abiturient pri pismenem zrelostnem izpitu izdelati latinški sestavek na podlagi dane teme. Pozneje, od l. 1901 dalje, so zahtevali le prestopno nemškega teksta v latinščino. To zahtevo so sedaj odpravili, ker so tudi pismene vaje iz prevajanja v latinščino in grščino v slednjih treh razredih odstranili. Vse delo naj se osredotoči na branje pisateljev. Toda izkušeni šolniki vidijo v tej olajšavi velik riziko za temeljito interpretacijo starih tekstov, zlasti grških.

Čitanje pisateljev se okrepi še s tem, da so uvedli mesto sistematičnega tečaja logike in psihologije po eno tedensko uro filozofske lektre, pri čemer so učitelju pu stili na izbiro med latinskimi in grškimi teksti, vstevši tudi krščanske.

Na ta način so znova priznali s dejanj važnost proučevanja korenin sedanje kulture na viru, ki je bilo uvedeno v Rusiji v začetku prejšnjega stoletja zlasti vladarstva Humboldta in ki je deželi dalo vrsto učencev, državnikov, umetnikov in močnih značev. Ni dvoma, da bodo pruskemu vzgledu sledile tudi druge, če nemške dežele in da je uspevanje klasičnega zagotovljeno v novi Nemčiji v vse selje vseh njegovih prijateljev.

- 1) Die Neuordnung des preussischen höheren Schulwesens. (Berlin, 1924.)
- 2) Das Herzstück des Gymnasiums, das Griechische.
- 3) Humboldt je smatral grški jezik in slovo za najpopolnejšo stvarstvo človeka uma.

Sokolstvo. SOKOLSTVO ZA BRATE POGORELCE V STRUMICI. Vsem bratskim župam in društvom!

Našo Strumico ob bolgarski meji je zadel velika nesreča. Nanjo je navalila sovražnikov osveta, ki je provzročila jugoslovski sokolski Strumici silno gorje: vse mesto je pogorelo do temelja. Niti ena hiša ni ostala, vsa imovina prebivalstva je uničena. Zgorrel je tudi Sokolski dom. Naši bratje in naše sestre v Strumici so sedaj brez strehe, brez obleke, brez imetja.

Nas nesreča, ki je zadel Strumico, boli toliko bolj, ker je v njej Sokolstvo komaj začelo s svojim delom, a je že pokazalo najlepše uspehe. Vse to je sedaj pretvorjeno v ruševine in pepel.

Vso našo veliko sokolsko rodovino širimo naše domovine opozarjamo na nje bratsko dolžnost in naročamo vsem bratskim župam in društvom, da pohite nesrečnim bratom in sestram v Strumici na pomoč. Župe in društva naj takoj organizirajo v svojem področju denarne zbirke in zbirke oblek in perila.

Denarne zbirke je poslati podpisane starištvu, zbirke oblek in perila pa naj vsako sokolsko društvo pošlje svoji župi. Župe naj te zbirke

toliko časa hranijo, dokler ne dobe od nas navodila, na kateri naslov naj te zbirke odpošljejo. Vsaka župa pa mora takoj, ko bo v nje področju zbirka oblek in perila zaključena, poslati Savezu točen seznam, ki ga bomo z uspehom denarnih zbirke vred priobčili v »Sokolskem Glasniku«.

Obenem odražamo, da se bodo ob sabornih in zletnih dneh v Zagrebu prodajali boni po Din 2.— v pomoč Sokolom pogorelcem v Strumici.

Bratje in sestre, pohitite na delo bratske ljubezni, ki naj z njeno pomočjo zacvete v Strumici iz sedanjih njenih razvalin novo sokolsko življenje!

Zdravo!

Starištvu Jugoslovanskega
Sokolskega Saveza v Ljubljani,
dne 6. avgusta 1924.

E. Gangl,
starosta.

Dr. Riko Fux,
tajnik.

★ ★ ★

— Sokolsko društvo v Šiški je moralo vzlic temu, da se je razvijalo naraščajočega prapora izvršilo v nedeljo pri skrajno slabem vremenu, odpovedati javno telovadbo in veselic. Velel tega se vrši v nedeljo 10. t. m. ob štirih popoldne javna telovadba in veselica s istim sporedom, kakor bi se morala vršiti v nedeljo. Pred telovadbo povorka po Šiški. Narodne noše dobrodošle. Sodeluje godba Dravske divizijske oblasti pod osebno vodstvom g. dr. Čerina. Bratska društva se vlijudo vabijo, da se udeležijo prireditve. Za odpovedano prireditve dne 3. avgusta kupljene vstopnice so veljavne za 10. avgust. — Zdravo!

— Laško. Javna sokolska telovadba v tukajšnjem topičnem parku, ki je bila do ločena za 3. avgust, se je morala radi dežja preložiti na naslednjo nedeljo 10. avg. Začetek ob 3 1/2 popoldne. Prihod in odhod vlakom na vse strani prikladen. Za goste in znanje člane veljavne iste ugodnosti kakor prejšnjo nedeljo.

— Sokolstvo na Gorenjskem. Znano je, da je ena najdelavnejših sokolskih žup naša gorenjska župa. Orlom in klerikalnim organizacijam snoh je to delovanje pravi trn v peti. Paralizirani ga hočejo s preziranjem in osmejevanjem. Najbolj se to zrcali v poročilu »Slovenca« o zadnji prireditvi Orla na Jesenicah, kjer »Slovenec« ni mogel skriti svojega sovraštva proti Sokolstvu in se med vrstami se bere vse kaj drugega, kot pa poročilo pravzaprav hoče. Priznati se pa mora zopet na drugi strani, da gorenjsko Orlovstvo na vseh koncih in krajih skuša s najrazličnejšimi sredstvi, da tudi z ogabno zahtetnostjo, zlasti med se nezavednim ljudstvom zatreti uspeh dosedanjega sokolskega dela. Povdarjati se mora dalje, da imajo ravno radi tega posamezna sokolska društva na Gorenjskem prav težko stališče, in da se osebno v krajih, ki so drugače pod klerikalno komando, le s največjimi žrtvami vzdržujejo. Med taka društva je šteti tudi mladeža bohinskega Sokola, ki ima v nedeljo 10. avgusta svoj III. javni nastop in ki je kot obmejno društvo tem več važnosti za našo narodnost sploh. Tudi to društvo treba podpreti, da vzdrži započeto delo. Za Sokolstvu naklonjeno občinstvo je to tem lažje, ker je za ta dan dovoljena za člane JSS polovična vožnja po železnici v Bohinj pod običajnimi pogoji. Kdor torej hoče združiti dulce & utile, naj ta dan pohiti v Bohinj, poseti lahko izvor naše bistre Savice in popoldne preživi par ur na bohinskem sokolskem zletišču na vrtu poleg hotelov »Markče« & »Triglave«. Zato: komur le dopušča čas, naj izrazi to ugodno priliko!

Turistika in sport.

— Izletnike, ki obiščejo v soboto in v nedeljo naše Kamniške planine vabimo, da se na povratku v nedeljo popoldne odpravijo proti večeru udeležijo ljudske veselice, katero priredi na korist Jugoslovanske Matice njena kamniška podružnica. Spored naj raznovrstnejši: ob 3. uri popoldne tombola, po tomboli veselica v ljudskem parku.

— Plavalni miting Sombor-Zagreb. V Makalmiru pri Zagrebu se je vršil plavalni miting Sombor-Zagreb. Rezultati so bili nastopili: 60 m prosto, juniorji: 1. Popović (Sombor) 44.8; 2. Belošević (Zagreb); 100 m sprint: 1. Kavurić (Zagreb) 1.18; 60 m hrbtno: 1. Koller (Sombor) 60.7; 2. Jurković (Zagreb) 56.2; 100 m prsno: Koller 1:35; 60 m prosto seniorji: 1. Margreiter 40.8; 2. Kavurić 44; 3. Jurković; 400 m prosto: 1. Blažič 6:12.4; 2. Margreiter; 3. Popović; štafeta 4x60 m: Zagreb 2:57; Waterpolo: Sombor komb. : Zagreb 5:2.

— V lahkotletskem boju Francija Belgija je zmagała Francija s 76 proti 44 točkam.

— Uspehi češkoslovski lahkotletinj v Londonu. Pri velikem danskem sportnem mitingu, ki se je vršil pred kratkim v Londonu, je zmagała Anglija pred Francijo, dočim je češkoslovška zasedla s 14 točkami tretje mesto.

— Naši skavti. Te dni se je odpeljalo nekaj nad 20 skavtov do Straže, odkoder bodo odkorakali čez Rog. Kočevje, Delnice na Sušak. Iz Sušaka bodo odjadrili po sinji Adriji v Dalmacijo. Iz Straže do Sušaka je že precejšnja partija, zato se tega izleta ni smoglo udeležiti majši šibkejši skavti. Na potu nazaj bodo potovali po Selezitci čez Ogulin, Karlovec, Novo mesto, Grouplje v Ljubljano. Želimo vrlim skavtom, da bi pri nesli kar največ lepih in prijetnih spominov od naših južnih bratov.

— Weismueller v Pragi. V Prago je prišel najboljši plavalec sveta John Weismueller, ki se bo udeležil plavalnih tekem C. P. R. od 8. do 10. tm. — V Prago pripe tudi eden najmočnejših španskih nogometašnih klubov Real Sociedad de Football, San Sebastian.

INOZEMSKÉ TEKME.

Viktoria Žilkov : Praha 4:0 (1:0). Tekma za pokal.

Nedobily, znani češki lahkotlet je sbojšal svoj iz leta 1896 obstoječi rekord na 5 angleških milj za 28.8 sekunda na 27.02.2.

Glasbeni vestnik.

NAŠIM SKLADATELJEM.

Pišejo nam: Za naše neodrešene brate je poglavitno razvedrilo in bodrilo pesem, ki jim vlija utehe v obupnem položaju ter jim dviga nade v bodočnost. Primorski Slovenci imajo vse to že deloma v nedosežnih pesnitvah neumrlivega goriškega slavčka S. Gregorčiča. Njegove pesnitve so že večinooma uglasbene — ali pa tudi vse posrečeno, je seve drugo vprašanje. Za vse neodrešene brate bi bila posebno prikladna »Jugoslovanska budnica«, ki jo je zložil zelo posrečeno dr. P. Grošelj ter se nahaja že v nekaterih čitankah naših srednjih šol. Kolikor mi je znano, ta pesem še ni uglasbena. Ravno tako bi zaslužila primerne naprave Gestrinova »Na Gosposvetskem polju« (Fr. Gestrin: »Iz za mladih let str. 90). Tudi novejši Gradnikove, Grudnove in Lovrenčičeve pesmi še čakajo na skladatelje. Najbolje se posrečijo taki napravi našemu Emilu Adamiču. Založbo bi gotovo prevzela Jugoslovenska Matica.

Julijska Krajina.

— Zrelostno izpita v Vidmu so prestali nastopni dijaki učiteljske v Tolminu: Anton Cuder, Adrijana Filij, Irena Fieles, Sol. Germet, Vladimir Kogoj, Avgust Kravos, Anton Majnik, Angela Medvedček, Karel Pahor, Marija Pirjevec, Brigita Podobnik, Ludvik Rutar, Marija Zuchlati, Ljudmila Dovan, Marija Rutar, Teofila Sabadin, Emilija Sancel, Andrej Šavil, Anton Šo. Ši. Nada Štoka, Ivan Volarič. Prijavljenih in izpranih je bilo 39 kandidatov, od teh je vstopnih 20, naknadno bo izprašanih 12, padlo jih je 7.

— Zavod za Jelične otroke. Pri Čedaču se je otvoril zavod za otroke, pri katerih se pojavlja jetika. Zavod sprejema revne otroke obeh spolov od 5.—14. leta iz fur. lanske pokrajine.

— S. K. »Čaven« v Dobravljah. Ustanovil se je v Dobravljah na Vipavskem športni klub »Čaven«.

— V Biljah je imelo pevsko in tamburško društvo svoj občni zbor. Mladorodstvo je zelo agilno in občni zbor je bil jako dobro obiskan. Društvo je priredilo v preteklem poslovnem letu štiri predstave in sodelovalo s tamburškim zborom v sednih občinah. Otvorjena je društvena knjižnica. Predsednik društva je Hilarij Frančeskin.

Zdravstvo.

BOJ PROTI LEPRI.

Lepra ali gobavost je v zgodovinskem pogledu ena najzanimivejših bolezni. Že v najstarejših časih so jo poznali Egipčani, Indijci in Judje. Iz svetega pisma nam je znan gobavi Lazarus. Lepro omenjajo in popisujejo znamenitejši zdravniki in pisatelji starega veka kakor Hipokrat, Galen, Aristotel, Lukrecij, Plinij in Plutarh. V Ameriki je bila daleč razširjena še preden so odkrili ta novi del sveta. Ob obali Sredozemskega morja so jo raznesli Feničani s svojim prekomorskim prometom, v srednji Evropi pa se je razširila ob priliki selitve narodov in križarskih vojn. Kak obseg je to zavzela, nam izpričuje okolnost, da so imeli v Franciji v 13. stoletju 2000 hiš, v katerih so izločali in zapirali gobave. Evropa je imela ob istem času okoli 19.000 leprozerij. Papež Damaz II. je ustanovil leta 1048. red lazaristov za strežbo leproznim. Veliki mojster tega reda je moral biti sam gobav.

Dandanes je lepra razširjena po vsem svetu, v najhujši meri pa se pojavlja v Južni Ameriki, Južni Afriki, Srednji Indiji in Vzhodni Aziji. V Evropi očitno izumira in se pri sedanjem stanju splošne higijene tudi ni bati, da bi se zopet razpasla. Vendar pa imamo tudi v Evropi še nekaj gnezdišč, tako v Islandiji, kjer so dognali gobavost pri 3/100 prebivalstva, na Norveškem in Švedskem, v Rusiji, kjer sta nam znani dve večji središči, eno v baltiškimi pokrajinah, drugo ob Črnem morju in na Balkanu. V Carigradu je 500 do 600 leproznih, večinoama španjolskih Židov, dokaj slučajev je v Grčiji in na grških otokih, v Bosni in Hercegovini so jih leta 1905. našli 135, znana so pa tudi gnezda v Srbiji, Bolgariji in Romuniji.

Lepra je hudo nalezljiva. Radi tega so že v srednjem veku spoznali izolacijo za najuspešnejše sredstvo, ki za branje razširjenje. Okoli leta 490. p. Kr. se v duhovnih letopisih prvič omenjajo leprozerije. Lepro povzroča palčasta bakterija, ki ima mnogo skupnega z bacilom tuberkuloze. Radi tega so uspehi, ki se dosega proti lepri, posebno zanimivi. V stanu bi bili nam pokazati pota, po katerih pridemo tudi tuberkulozi do živega. Vstopišče bacilov je v večini slučajev nosna duplina, kjer se tudi razvije prvotno obolenje. Lepra napada zlasti kožo (kožna lepra), redkeje živčevje (živčna lepra). Večinoma se pojavlja na obrazu in rokah,

kjer povzroča zatekline, ki so slične gobam in ki sem in tja razpadejo in se razgnoje. Pri živčni lepri se vnamejo in zadebelijo živci, vsled česar se lahko posušijo in odpadejo celi organski deli, n. pr. prsti na rokah. Mnogi vsled živčne lepore tudi oslepe. Tako je Borthen v Norveški našel med 227 leproznimi 11.5 % enostransko in 16.9 % obojestransko oslepelih. Včasih se združi kožna in živčna lepra (mešana lepra). Bolezen je bila doslej brez izjeme neozdravljiva, pa zelo dolgotrajna. Včasih preteče 30 let do smrti. Tudi med okužbo in izbruhom bolezni leži lahko več let.

V zadnjem času so našli v olju ginokardije, tudi kaulmugra-olje imenovano, uspešen lek proti lepri. Prireajo ga iz semena rastline Gynocardia odorata. Iz Londona poročajo: Nova vlada je sklenila, da bo na vso moč podpirala preiskave dr. E. Muira, profesorja na inštitutu za tropično medicino v Kalkuti, o ozdravljivosti lepore, te strašne bolezni, ki zahteva v Indiji še nebroj žrtv. Pokazalo se je namreč, da je padla umrljivost v indijskih asilih za leprozne v času poldrugega leta, v katerem se izvaja novo zdravljenje, na eno petino. Na Filipinskih otokih s z novo terapijo v naselbini, ki obsega 2500 gobavih, ozdravili 400 bolnikov. V britanskem imperiju je danes zdravnikom znanih nad 300.000 leproznih; od teh odpade približno dve tretjini na Indijo, v angleških afriških kolonijah pa je okoli 70.000 gobavih. Ostale služaje so našli v drugih delih angleške svetovnega ozemlja. Vendar angleško ministrstvo kolonij ne dvomi, da je pravo število bolnikov dosti večje, ker se po izkušnjah mnogi gobavi odtegujejo zdravniški konsignaciji. Za enkrat je za odvrčanje bolezni po novem postopanju na razpolago četrta milijona funtov sterlingov, vlada je pa pripravljena dovoliti še nadaljnje zneske. Novo zdravljenje temelji na uporabi olja ginokardije, ki je znano tudi pod imenom kaulmugra-olje in ki ga v Indiji od pamtiveka rabijo proti lepri. Preiskava skrivnih lekov, ki se jih v Indiji poslužujejo s presenetljivim uspehom, je z gotovostjo dognala, da vsebuje vsi ti laki kaulmugra-olje ali kantiolje. Eksperimentalne izkušnje zadnjih let so pa pokazale, da je moč iz kaulmugra-olja z raznimi kemičnimi metodami dobiti preparate, ki učinkujejo ugodno na povzročevalcem lepore so rodne bacile tuberkuloze in ki bodo torej predvidoma velikega pomena tudi pri zdravljenju tuberkuloze. Kemično postopanje, ki ga je izdelal Sir Leonard Rogers, obstoji v tem, da na čisto prireajo toščobne kisline kaulmugra-olja in iz njih dobivajo gotove soli. Te soli so novi lek, ki ga intravenozno vbrizgajo v žile in ki bolnike v kratkem tako ozdravi, da se zopet lahko povrnejo k svojememu poklicu, dočim jih je bilo do sedaj treba ločiti od človeške družbe. Le na živčno lepro, pri kateri odmrjejo in odpadejo celi deli okončin, doslej ni bilo moči vplivati s tem novim zdravljenjem. Kakor pa kaže, se bo tudi tu obnesla kombinacija raznih zdravilnih metod.

Novi demokratiški angleški vladi gre vsa čast, da se je tako velikopotezno lotila te akcije. Zdravniki pa z zanimanjem čakamo na rezultate, zlasti v kolikor bi bili uspešni tudi proti tuberkulozi.

Dr. Bl.

Senzacionalno odkritje Napoleonove zapuščine.

Češki in moravski listi priobčujejo senzacionalno vest, da je javnost v Brnu izvedela te dni za zelo dragoceno Napoleonove spomine, ki so last tamkajšnjega poštnega oficijala L. Bassana, direktnega potomca nekdanjega Napoleonovega državnega tajnika, vojvode H. Bernarda Bassana. Oficijal L. Bassan ima vse dokumente, ki jih je izročil Napoleon leta 1812. svojemu državnemu tajniku, ko je pobežnil iz Smordone v Litvi v Pariz. Poleg tega so tu tudi mnoge listine iz poznejše dobe, kakor tudi Bassanov rodbinski arhiv. V Brnu se nahaja baje 217 Napoleonovih pism, pisanih vojvodi Bassanu, ki so bila doslej neznan. Od teh jih je pisal 87 Napoleon lastnorodno, ostalih 130 pa je samo podpisal. Bassanov potomec hrani tudi 182 konceptov za pisma, ki jih je pisal Napoleon evropskim vladarjem. V tej dragoceni zbirki je tudi 592 pism, naslovljenih na Napoleona od raznih ministrov, maršalov in generalov. Ta pisma predstavljajo dragocen zgodovinski material, iz katerega so razvidne razmere tedanje dobe. V njih so tudi važni referati o Napoleonovih bitkah. V Napoleonovi zapuščini so tudi njegove lastnorodne beležke o zunanji politiki, zlasti o ruski ekspediciji, dalje dnevniki privatnega značaja, kratke karakteristike uglednih oseb tiste dobe in skice vojni načrtov iz leta 1811. do 1814.

Strokovnjaki, ki so šele površno pregledali te izredno važne dokumente, izjavljajo, da je to dragocen zgodovinski

ski material, ki bo temeljito izpopolnil in korigiral zgodovinsko preiskovanje zadnjih let Napoleonovega cesarstva. Zelo dragocena je tudi Napoleonova mrtvaška maska, ki jo je napravil njegov osebni zdravnik Andromachin in ki se je leta 1830. na nepojasnjen način izgubila. Zdaj so jo našli v zapuščenih vojvodah Bassana. Privatno zgodovinsko vrednost ima tudi rodbinski arhiv vojvode Bassana, ki vsebuje 88 dopisov in referatov različnih generalov in državnikov iz l. 1811—1820. Zlasti izčrpnki so originalni akti, ki se nanašajo na Napoleonova pogajanja z Metternichom, dalje pisma cesarice Josefine, maršala Neuilleva, 1016 konceptov za pisma, ki jih je diktiral na cesarjevo povelje vojvoda Bassan, in končno memoiri samega vojvode na 3850 straneh četrtinskega formata v šestih zvezkih.

Kot nadaljevanje teh memoirrov so v arhivu tudi zapiski Bassanovega sina grofa Huga Bassana na 2750 straneh, 23 pismi Napoleonovega sina, vojvode Reichstadtkega in 80 pismem kralja Jeroma Westfalskega.

Odkritje teh dragocenih dokumentov je vzbudilo v češki javnosti veliko zanimanje. Lastniku ponujajo zanje ogromne vsote. Samo Napoleonovo mrtvaško masko cenijo strokovnjaki na 50 do 56.000 dolarjev. Oficialno Bassano pa ne misli prodati svojega dragocenega rodbinskega imetja, pač pa je pripravljen dati ga na razpolago znanstvenikom. Kopije te ogromne korespondence priredi za tisk eden najboljših sodobnih poznavalcev Napoleonove dobe, berlinski vseučiliški profesor F. Kirchsen.

ki ne prisega na SLS. Poznamo važne obmejne postojanke, kjer delujejo vzorni učitelji, ki vztrajajo pri svojem višjem poklicu in pri delu za narodno kulturo kljub pomanjkanju, ki jim jih meče duhovščina pod noge. Toda naučna uprava že do sedaj ni upoštevala njihovega truda in vestranskih žrtv ter jih ni niti že stalno nastavlja, ker ugovarjajo župniki. Kaj šele naj pričakujejo sedaj vse gluhim ušesom. Naivneži med da bodo ti vzorni kulturni delavci vztrajali na svojih eksponiranih postojankah, naj se zavzamejo za nje hitro in izdatno naše obrambne institucije (J. M. in D. C. M.). V ostalem pa opozarjam vso merodajno javnost na vzorno sestavljen referat g. A. Hrena. »Položaj obmejnega šolstva in nujni koraki za odpravo.« Referat je bil podan na skupščini U. J. U.

— Objava izseljeniškega komisarijata v Zagrebu. Izseljeniški komisariat v Zagrebu javlja: Osebe ki potujejo v Zedinjene države, se po novem izseljeniškem zakonu dele v dve kategoriji: v neregularne in vse. Jence. Vseljence se zopet dele v take, ki kvoto ne obremenjujejo in v take, ki kvoto obremenjujejo. Med izseljence, ki kvoto ne obremenjujejo se štejejo uradni odposlanci in osebe, ki potujejo samo začasno v Ameriko. Znatno več pa je v Ameriko potujočih oseb, kvalificiranih kot vseljenci. Vse te osebe pa si morajo nabaviti vizum. Novi priseljeniški zakon predpisuje, da mora imeti vsaka oseba, ki potuje sama ali z rodbino, poseben vseljeniški vizum. Pristopna za vizum stane 10 dolarjev. Rodbina, obstoječa iz očetov, mater in enega deteta in ki potuje z enim vizumom mora imeti za vsakega družinskega člana poseben vizum, kar stane skupaj 30 dolarjev. Vsaka oseba, ki napravi prošnjo za priseljeniški vizum, mora predložiti potni list, ali morajo v potnem listu biti označeni ž. n. oz. roditelji. Ministrstvo za socialno politiko je odredilo, da morajo osebe, rojene v Jugoslaviji ali katere ne potujejo z Jugoslovanskim potnim listom, svoje potne liste predložiti omenjenemu ministrstvu v svojo odobrenja. To odobrenje si morajo pribaviti preje predno vložijo prošnjo za izseljeniški vizum. Ameriški konzulat v Zagrebu prosil radi tega vse one, ki imajo pri konzulatu shranjene svoje jugoslovanske potne liste, da v skladu ako je lastnik potnega lista rojen na teritoriji kraljevine SHS, da pridejo po svoj potni list, odnosno lahko zahtevajo, da se jim pošlje po pošti. Vsak izseljenec, ki ima potni list ali na njem označen (tudi otroci) mora imeti tudi priložen dokument. Potrebni so sledeči dokumenti: Dve fotografiji (če potuje rodbina mora imeti vsak član dve fotografiji). Potrdilo o dovršeni vojaški službi, ki mora biti sprisano, zdravniško spričevalo, rojstni in poročni list. Pristopna za vizum se plača potem, ko je vizum že izdan. Prošnje za vizum mora vsak vlagati osebno. Oseba, ki namerava potovati v Ameriko dobi od konzulata obvestilo, kdaj se ima zglasti.

— Kam v nedeljo 10. t. m.? Vsi v Borovnici! Dopoldne izlet v Pekel, kjer so divjeromantični slapovi Borovniške. Za male in velike turiste zelo pripravljeni letos nanovo prenovljeni pot brez nevarnosti. — Popoldne javna telovadba Sokola in velika vrtna veselica na vrtu g. Hele Švigelj v Borovnici. Svira godba jugoslav. železničarjev iz Ljubljane. Ugodna železniška zveza.

— Boj proti jetiki. Mednarodno združenje za boj proti jetiki je imelo v Lausani svojo sedmo konferenco. Na zborovanju se je pokazalo, kako se briga Svica za pobljanje strašne ljudske bolezni. Svica izdaja za vse organizacije, za profilakso in zdravljenje jetike, svoto, ki se je lanske leto računala na okoli 12 milijonov frankov, kar znaša za osebo 3 franka. Finančni sredstva se uporabljajo za oskrbo bolnikov, za gradbo bolnišnic in sanatorijev. Zveza daje letne subvencije 1 milijon frankov. Sedaj se poskrbi za uspešno pobljanje jetike tudi potom zakonskih odredb. Konferenca se bavi s raznimi vprašanji glede boja proti jetiki in poskrbi, da se bodo vsa kompetentna mesta obvestila o sklepih združenja, da bi se plemenito socialno delo povsili najuspešnejše podpiralo, kar bo pomenilo splošno dobro delo v korist vsega človeštva.

— Pekel pri Borovnici se je odprl za zavarovalni pot in je sedaj pristop k slapom omogočen tudi damam in deci. — Povodno zaključka teh del se priredi slavnostna otvoritev v Peklu v nedeljo 10. avgusta. Pričakovati je mnogobrojne udeležbe. Povabljeni so vsi ljubitelji narave. Odhod iz Borovnice ob 17. uri jutri in je torej zveza z Ljubljanskim jutranjim vlakom. Zbirališče pri gostilni H. Švigelj v Borovnici. — Osrednji odbor SPD.

— Svetovni poštni kongres. Mednarodni poštni kongres v Stockholmu, ki se je pričel dne 4. jul. t. l., je učinil že nekaj važnih ukrepov. V prvi komisiji, ki ji načeljuje britanski delegat general Williamson, je bilo definitivno sklenjeno, da se ohrani predvojna mera poštne pristojbine. Vendar je bilo treba dovoliti nekaterim poštним upravam z ozirom na finančno situacijo, da določijo razmeroma višje tarife, ali dopust, na višino je bila znana. Ta ukrep, ki znači velik korak do enotnih pristojbin, je kongres soglasno odobril. Nadalje je bilo rešeno vprašanje o glasovalnem pravu, ki ima posebno za britansko državo velik pomen. Britanske naselbine, ki niso imele doslej direktnega zastopstva, so bile sedaj priznane za enakovredne članice poštne unije kakor severne države. Tudi neodvisna država Iraka je dobila pravo glasovanja. Poleg tega je rešeno še celo vrsto tehničnih vprašanj in zato računajo, da bo kongres trajal do srede meseca avgusta.

— Nezanemljiva upoštevanja je zapazil v sredo popoldne v Savini neki gospod med postajama Rimske Toplice — Laško. Upoštevanec je ležal v neki plitvini ne daleč od podrtega mostu na desni strani proti Rimskim Toplicam. Poročalo se je v četrtke, da se pogreša neki možki iz celjskega okoliša. Morda je pa ta upoštevanec identičen z dotičnim pogrešancom.

— Poplave v Slavoniji. Nad Požego se je pred dnevi okoli 23. utrgal oblak. Vseled silnih nalivov je Orljava prestopila bregove vzečila ogromno škodo. Skoraj popolnoma stvo je bilo od gasilcev še pravočasno oporojeno. V paniknem strahu so ljudje bežali na vse strani, skušajoč rešiti kar se da. Voda je potirala drevesa, rušila plote, odnašala bruna, sode, hleve itd. Številni prebivalci so se komaj rešili v zadnjem trenutku. V akcelo so stopili gasilci in vojaški vo. Človeških žrtv ni bilo. Voda je povzečila ogromno škodo. Bkorač popolnoma je bil uničen mlin, last posestnika Kapeta. Precej poškodovana je bila tudi tovarna likerjev, last bratov Sternberg.

— Boji z banditi. Iz Skoplja poročajo, da je nastala pred dnevi bitka med kačaki in orožniki, tekem katere je bil ubit Saiko Bugovac, eden glavnih voditeljev kačakov. — V Džakovici je naletela orožniška patrulja na zloglasnega roparja Halidar Bakija. Ker se ni hotel udati, je patrulja otvorila nanj ogenj. Po kratkem boju je bil Halidar ustreljen.

— Policijske ovadbe: Tekom sadnihih 24 ur so prispeli sledeče ovadbe: radi tatvine 3, kaljenja nočnega mira 1, cestno policijskega reda 12, prekrščenja pol. ure 1, pasjega kontumacia 3, nedostojnega vedenja 1, voznega reda 1, poškodbe tuje lasti 1 in 1 streljanja 1.

— Nesreča. V škofji ulici so se splašili večeraj jutraj vojaški konji, ker je padlo z voza več polen. Konji so jo v divjem diru ubrali čez šenteterski most, pri čemer sta padla redov neborakče čete Anton Dreša in invalidi čirč z voza. Dreša je padel pod ponje in je zadobil težke poškodbe, dočim je bil čirč lažje poškodovan. Splašene konje so pasanti na Ambroževem trgu ustavili. Dreša je bil prepeljan v bolnico.

— Vremenska napoved. Do 8. avgusta zvečer večinoma jasno, zmerno toplo vreme in lokalni vetrovi, potem bodo vplivali na lepo vreme severno-zapadni vetrovi in nevihte.

— Izgubljen je bil na Dumaški cesti belo — zelen pas iz trikotne svilu. Pošteni najditelj se prosi, da ga odda v upravo Slovenskega Naroda.

ROMANTIČEN BEG OD DOMA.

Maja meseca t. l. je prespela na Ježico pri Ljubljani večja družba ciganov iz Kroke, med katerimi se je nahajal tudi mladi cigan Viktor Reihardt. Družba je taborila dalje časa na Ježici, in tako se je dogodilo, da se je Reihardt seznanil z 18letno brhko devojko Rozalijo Hraštaj, delavčev hčerko z Ježice. Med obema se je razvil ljubavni razmerje in cigan je večkrat Roziki pisal, da jo ljubi, ji zagotavljal večno ljubezen in prisegel, da jo nikoli ne pusti. Rozikini starši so nasprotovali temu razmerju.

Nenadoma pa so cigani odpotovali: šel je tudi »godbenek« Reihardt, za kar se je namreč izdal v Rozika je polagoma pozabila na črnookega, žarkega cigana. Minulo je več mesecev. V torek 8. t. m. pa so se cigani zopet vrnili na Ježico; z njimi tudi Reihardt.

Ko je Rozika v torek zjutraj odhajala na delo v Ljubljano, je nenadoma na poti pristopil k njej cigan, kakor sta odšla proti mestu. Od tega časa ju pogrešajo. Zdi se, da je cigan Roziko odpeljal, ker do danes se še ni vrnila domov in je baje proti neki prijateljici izjavila, da jo domov ne bo več. Starši Rozike so vsi obupani; policija pa je že ukrenila vse potrebne korake, da parčku na romantičnem begu pristrže peroti.

IZ MARIBORA.

— m Javnost in odprava mariborske oblasti. Ko je nastopila sedanja vlada, smo v Mariboru bili prepričani, da je z njenim nastopom udarila zadnja ura tudi velikemu županu dr. Pirkmajerju, vendar pa smo bili uverjeni, da se bo nov režim zadovoljil samo z izmenjavo osebe ter na to mesto postavil kakšno drugo sebi drago osebo. Nihče pa ni pričakoval s tem koncem tudi konca samostojnosti naše oblasti. Z obstojem te oblasti so v zadnjem času resno računali tudi že principijelni nasprotniki in tudi oni v dr. Koroščevem taboru. Saj so najožji pristaji dr. Korošca n. pr. v mestnem občinskem svetu soglasno podpirali načrt nakupa Kiffmannove hiše za nastanitev državnih uradov, ki naj bi se umaknili iz poslopja velikega županstva, da se primerno nastani mariborska oblast sama. In ravno isti gospodje so z drugimi vred soglašali, ko jih je veliki župan povabil, da skrbje za nastanjenje uradnih stavb mariborske oblasti. Nihče gospodov dr. Leskovarjevega kluba tedaj ni izražal dvoma, da je vse to delo pravzaprav zaman. Zato lahko rečemo, da je najnovejša vladna odredba naravnost frapirala prav vse sloje tudi v SLS. Že od vsega početka, ko se je govorilo o razdelitvi Slovenije na dve oblasti, smo se bali, da bo Maribor ob koncu koncev oškodovan. Do tedaj se je na bivšem okrajnem glavarstvu vsaj nekaj storilo tudi v splošnem gospodarskem oziru. Od kar pa je bilo gotovo, da pride do razdelitve, je prenehalo vsako delo, ki je presegalo tekoče uradne zadeve. Maribor je vsled tega izgubil več kot eno leto, da se v njunih gospodarskih zadevah ni prav nič napravilo. Napraviti v tem oziru ni mogel nič tudi prvi veliki župan dr. Ploj, ki je svoje mesto zasedel o božiču in katerega so takoj na to poslali v Pariz. Vse kar je storil in sploh mogel storiti, je bilo zgolj informativnega značaja. Ko bi bil imel s teškim trdom zbrani informacijski material praktično uporabiti, je moral oditi in vse akte v odsotnosti prepustiti nasledniku dr. Pirkmajerju. Predno se je ta mogel poučiti o

celih grmadah aktov in predno je mogel vdejskovati svojo lastno iniciativno delo, je nastalo konec tudi mariborske oblasti. In kaj sedaj? Na to vprašanje ne ve nihče odgovora. Nekateri mislijo, da je pri tem najbolj prizadeta mestna občina z nakupom Kiffmannove hiše. Po našem mnenju pa to ni posebna nesreča. Hiša je jako poceni in primerna za preureditev v stanovanja. Tu si občina lahko preskrbi v kratkem času in z ne prevelikimi stroški kakih 10 stanovanj. Bolj koščljivo je vprašanje, kaj bo z raznimi oddelki, ki že poslujejo v mariborski oblasti. Gotovo je v tej splošni zmedli le eno, da zlasti vnanji kraji ne glede na politično prepričanje s tem korakom sedanje vlade ne bodo zadovoljni in da zna SLS pri eventualnih bodočih volitvah na ta račun mnogo izgubiti.

— m Vzrok prepovedi živinskih sejmov. Kakor znano, je izšla dne 6. tm. prepoved živinskih sejmov tudi za svinje. Kot vzrok se navaja, da se je iz Ormoza prignala v Maribor okužena živina, ki je okužila kolikor je dosegljivo ugotovljeno dva dvorca v mestu. Ako se v kratkem času tudi še drugod ne pojavi silnovka, bo to dokaz, da gre tu le za posamični slučaj, na kar je pričakovati zopetno otvoritev sejmov že začetkom septembra.

IZ CELJA.

— c Celjski občinski svet je imel v sredo zvečer kratko sejo. Vodil jo je v odsotnosti župana podžupan Zbakar. Prečital je pismo dr. Serneca, ki se zahvaljuje na imenovanju za častnega člana. — V reklamacijski odbor za občinske volitve sta bila izvoljena občinska odbornika dr. Kalan (dem.) in Šviga (soc.), predsednik pa je v odsotnosti župana podžupan. — Dovolilo se je lastnikom novih vil nasproti invalidskemu domu napeljati vodovod od invalidskega doma v svoje vile. Stroške bodo krili začasno sami, zahtevajo pa povrnitev teh stroškov od občine šele prihodnje leto brez obresti. Občina je namreč sklenila ta vodovod napeljati šele prihodnje proračunsko leto. Ker se pa ti lastniki vselijo v vile že letos, bodo vodovod začasno napeljali na svoje stroške. Referent personalnega oddeska dr. Kalan je nato sporočil, da je ministrstvo za socialno politiko z odlokom z dne 31. julija naznanilo, da se vzpostavlja pravica občine, imenovati zastopnike stanovanjske oblasti. Kakor znano, je bila na seji občinskega sveta meseca decembra 1923 izvoljena stanovanjska komisija, ki pa je bila kmalu na to razpuščena in imenovan gerent. Predlog referenta, da se izvoli sedaj isti odbor, kakor meseca decembra, je bil z malimi spremembami sprejet in izvoljena soglasno stara stanovanjska komisija.

— o Zvezna kolesarska dirka se vrši pri hodno nedeljo v Celje. To nedeljo praznuje obem Klub slov. kolesarjev v Celju svoj 20letnik. Popoldne se bo vršila »Gozdni restavracije« velika ljudska veselica.

— o Tombola. Gasilsko društvo v Gaberju priredi v nedeljo 10. avgusta popoldne tombolo in ljudsko veselico na prostoru pred gasilskim domom v Gaberju, ker se tombola v nedeljo vsled slabega vremena ni mogla vršiti.

Socijalni vestnik.

— Mednarodna zveza za pomoč deci. Poštinski tečaj poletne šole angleške sek. cije mednarodne zveze za pomoč deci, na katere je prispelo 300 udeležnikov iz Londona so bili začetkom meseca otvorjeni na ženevskem vseučilišču. Zveza je bila ustanovljena leta 1920. Tekom štirih let se je organizacija izredno razvila in obsega danes nad 100 komisijev v 25 svetih.

— Mednarodni kongres za socialno politiko. Mednarodno združenje za zakonito delavsko varstvo in njega predsednik Adrien Lachenal v Ženevi sklicuje za dneve od 2.—6. oktobra t. l. mednarodni kongres za socialno politiko v Prago. Na programu je po eni strani premostranjanje mednarodnega položaja na polju socialne politike, na drugi strani pa obrazloženje splošnih temeljnih načel nove socialne politike in sicer: pravne in socialne posledice osmer, urnega delovnika, pravica sodelovanja pri vodstvu podjetja in obveznosti družbe z ozirom na delovno krizo in internacionalna poročila. Veliko znamenitih osebnosti iz skoraj vseh evropskih držav je že prišlo ali udeležbo kot poročevalci ali govorniki.

Društvene vesti.

— Ustanovni občni zbor društva hišnih posestnikov za Kamnik in okolice se vrši v nedeljo dne 10. avgusta ob desetih popoldne v Kamniškem domu. Po izvršitvi volitvi odbora in rešitvi drugih tekočih del bo poročal Zvezni predsednik g. I. Frelih iz Ljubljane o stanovanjskem vprašanju in raznih davčnih zadevah. Ker stojimo tik pred nameranim podaljšanjem stanovanjskega zakonika, so vabijo vsi kamniški in okoliški posestniki, dalje pa tudi iz Mengša in Domžal, k mnogobrojni udeležbi. Na zborovanju se bodo obravnavala samo gospodarska vprašanja in je vsaka politika izključena. — Zveza društva hišnih posestnikov.

— Mestna Orjuna št. Jakob Krakovno. Trnovo, pozivlja vse svoje brate na važen sestanek, ki se vrši v soboto 9. tm. ob 20. (8. zvečer) v društvenem lokalu Opekarske ceste št. 31. Udeležba strogo obvezna. Zdravje.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 8. avgusta 1924.

Kaj bo z optiranci?

Kolikor je znano, je že davno potekel rok, da bi morali zapustiti našo državo vsi tisti, ki so iz spekulativnih ali nacionalnih ozirov optirali za tuje, v prvi vrsti za avstrijsko državljanstvo. Večinoma se je to zgodilo kot nestrpna demonstracija proti naši državi. In take ljudi pusti naša vlada mirno med nami, da tu odkrito, še bolj pa tajno ščujejo proti edinstveni državi in proti večinskemu delu prebivalstva. So slučaj, ko je oče ostal pasiven, a sin je demonstrativno optiral za Avstrijo. Taki sinovi vodijo očetova podjetja, očetovo ime pa je zgolj krinka. Nekateri optiranci so se navidezno sicer izselili, a jih je videti vsak trenutek pri nas, njihova podjetja tu pa vodijo sorodniki ali druge slamatne osebe. Dohodki podjetij se redno odnašajo preko meje. Take slučaje imamo v Mariboru, Celju in sploh v obmejnih krajih, a tudi v Ljubljani jih ne manjka. Mnogo je tudi takih, ki se jim je ob prevratu zbudila grešna vest za vsa zločinstva, ki so jih zagrešali pod Avstrijo nad slovensko narodnostjo. Ker so se bali pravičnega plačila in se sploh čutili za jezikovno nesposobne služiti v naši narodni državi, so se zatekli pod okrilje avstrijske republike. Sklicujoč se pri tem na svoje nacionalne »zasluge«, t. j. z dokazi, kako so sovražili Slovence in zatirali njihov jezik, so bili v Avstriji z odprtimi rokami sprejeti. Avstrijska vlada teh vsiljencev sicer navadno ni dejansko sprejela v svoje službe, ker je imela in še ima doma nadprodukcijo duševnega proletarijata, le fingirano jim je določila službo, obenem pa jih pozvala, naj prostijo za pokojnino. Vemo za kočevske učitelje, ki nikdar še niso videli v Avstriji kraja, kjer so »službovali« in bili upokojeni. Živijo pa še vedno pri nas, kjer imajo svoja posestva, a iz Avstrije dobivajo prav lepo pokojnino, mnogo višjo kakor lo imajo naški upokojenci, ki so z dušo, glavom in roki služili našemu narodu in naši državi do popolnega izčrpanja. Da taki nemški optiranci — upokojenci čutijo veliko hvaležnost do radodarne Avstrije ter zato pri vsaki priliki propagirajo nemško misel med našim ljudstvom, je čisto naravno. Ona ministrska komisija v Koroščevi vladi, ki preiskuje srce in obisti našim zaslužnim državnim nameščencem naprednega mišljenja, naj raztgne svojo kontrolo tudi na optirance, tajne agente tuje države.

— Smrti odličnega rodoljuba. Umrli je prof. Fran Frankovič, star 75 let. Pokojnik Frankovič je služboval dolgo časa na koprskem učiteljskem in tam vzgajal hrvatske učitelje za Istro. Plemenita duša je bila v njem, z rodoljubno brigo se je zavzemal za učitelstvo in vsi njegovi bivši dijaki se ga spominjajo z največjo hvaležnostjo. Frankovič je z dobro izučenim učitelstvom, katero je tudi razrgel za ljudsko šolo takrat tako preziranega istrskega ljudstva, mnogo prispeval k šolskim uspehom. Umrli je v Drenovi, ki je bila pri razmejitvi Reke priznana Jugoslaviji. Časten mu spomin!

— IV. ljubljanski velesojem se odprl dne 15. avgusta t. l. pod protektoratom Nj. Vel. kralja Aleksandra in bo v resnici slajna prireditelj. O pomenu in koristih vzorčnega velesoja danes nihče več ne more dvomiti in vsak zaveden trgovec, obrtnik in industrijec mora smatrati velesojem za svojo šolo v dnevih, ko se ta vrši za svoj dom. Da bo letošnji velesojem združil večino naših podjetij in predstavljalo našo celo industrijo, obrt in trgovino, se vidi iz dejstva, da je sejmističe v obsegu 40 tisoč m² že skoro premajhno. Naši pridobitveni krogi razumevali, da imajo razne razstave pretežno le poučni namen, da pa vzorčni sejm zasledujejo trgovsko stran, a dosežajo tudi namen razstav. Vseh razstavljalcev je dosedaj okrog 600, med temi 120 trgovcev in 147 inozemcev. Drugo je domača obrt in industrija. Inozemstvo kaže tobe slika: Avstrija 29, Nemčija 10, Amerika (U. S. A.) 6, Anglija 4, Čehoslovaška 24,

Francija 57, Belgija 7, Švica 1 in Italija 10. Naše domače gospodarstvo bo pokazalo velikanski napredek od lanskega leta. Predmeti, ki smo jih že lani uvažali, bodo letos razstavljeni že kot izdelki naših domačih podjetij, ki ne bodo niti v ceni, niti v kakovosti zaostajali za tujimi izdelki, tako v strojni, elektrotehnični, kemijski, usnjarski in mnogih drugih skupinah, katerih bo letos 21, in sicer: Strojna industrija: izdelki iz železa in jekla, puškarstvo in municija, ostali kovinski izdelki, poljedelski stroji in orodje, avtomobili, kolesa, pneumatika, vozovi, elektrotehnika in razsvetljava, kozmetika, farmacevtski in kirurški izdelki, papirna industrija, grafika, kartonaža, pisarniške potrebščine, pohištvo in stanovanjska oprema, ostala lesna industrija, usnje in konfekcija usnja, tekstilna industrija in konfekcija, kužohovina, perilo, cerkveni ornamenti, klobuki, košarstvo, veznine, čipke, lončena roba, majolika, fayence, steklo, galanterija, bijuterija, draguljarija, fina mehanika, optika, gravirji, kemična industrija, industrija živil, poljedelstvo, stavarstvo, godala, razno orodje. Novost letošnjega velesoja bo planinsko-lovska razstava in v posebnih Doeckerjevih zgradbah higienska razstava. Na nedeljo dne 24. t. m. pa se bo priredila konjska razstava. Vsa bo prišel na velesojem na svoj račun, zato ga naj tudi vsak poseti. Permanentna legitimacija, ki daje pravico na polovično vožnjo z osebnimi in brzovlaki, stane 50 Din in se dobiva pri vseh denarnih zavodih, pri Ljubljanskem Tourist-Officu in pri uradu Ljubljanskega velesoja. Vstopnice za enkratni obisk po 10 Din pa se bodo prodajale pri blagajnah na sejmističu. Velesojem se bo zaključil 25. t. m.

— CVETLIČNI DAN in svečano otvoritev novega plavalnega prostora na Ljubljani priredi dne 15. avgusta Sportni klub Primorje v Ljubljani.

— Dar prince Gorgje Ferijalnemu Savezu. Princ Gorgje je podaril beograjski podružnici Ferijalnega Saveza svoje posestvo v Sokobanji. Ferijalni Savez hoče zgraditi tam okrevališče za svoje člane.

— Himen. Včeraj sta se poročila g. Joško Jakli iz Karlova in gdnca Leni Grobelnik iz Ljubljane. Iskrene čestitke.

— Zlogasne dukatov in tolarjev. Na zahtevo ministrstva trgovine in industrije je finančno ministrstvo razširilo na vso kraljevino odredbo o zlogasanju velikih zlatih dukatov in srebrnih tolarjev, ki se ne smatrajo več za denar, marveč za nakit, ki mora biti zlogasan.

— Podražanje kruha. Slučaj je nanesel, da se je za objavo odprave mariborske oblasti v Mariboru podražilo tudi pecivo in sicer beli kruh za 1 krono 60.

— Smrtina kosa. V Zireh je umrl g. Anton Kopač ml., posestnik in trgovec. Umrli je v rascvetu mladosti. Zapustil je soprogo Leopoldino in hčerko Tonico. Pokojnik je bil eden najuglednejših občinarjev v Zireh, podjeten in marljiv, kakor malo. Bil je značajan mož, navdušen za vse lepo in dobro, jeklen narodnjak in zaveden naprednjak. Pogreb bo v petek ob 9. dopoldne na župno pokopališče na Dobravi pri Zireh. Bodl mu ohranjen blag spomin!

— Učiteljska skupščina v Beogradu. Včeraj se je pričela v Učiteljskem domu v Beogradu skupščina učiteljev in učiteljic, službojučih v Srbiji in Črnigori.

— Telefonska centrala v Mojstrani. Ministrstvo pošte in brzojava je odredilo otvoritev telefonske centrale v Mojstrani v bližini kraljevega lovlišča.

— Cigarete za angleške mornarje. Uprava državnih monopolov je podarila angleškim mornarjem, ki se nahajajo sedaj na našem Jadranu, 10.000 komadov cigaret »Jadran« za oclenje in 30.000 komadov cigaret »Kosovo« za vojake in druge na vojnih brodvih zaposlene osebe.

— Za obmejno šolstvo. Pišejo nam z naše severne meje: Koliko se je že pisalo, nasvetovalo, protestiralo in resolucionalno za povzdigo našega obmejnega šolstva. Dosedaj vse gluhim ušesom. Naivneži med nami se sedaj tolažijo z dr. Korošcem, čeč, dosedanjli prosvetni ministri niso poznali naših obmejnih razmer in potreb, dočim jih dr. Korošec dobro pozna kot urednik mariborskih listov. Naivneži pa ne pomislijo, da ako se bo sploh kaj storilo v tem pogledu, bodo merodajni duhovniki in drugi klerikalni eksponenti na meji. A baš ti so največja ovira za razvoj našega obmejnega šolstva, ker jim je vsak mežnar ljubši, kakor najmodernejši in najdelavnejši učitelj.

Povodom velesejma

bo izhajal

„Slovenski Narod“

v pomnoženi nakladi in večjem obsegu, na kar prijazno opozarjamo gg. trgovce, obrtnike, gostilničarje itd. itd.

Gospodarstvo.

Ljubljanski tramvaj.

Razmah našega mesta dobiva od dne do dne večji zasto, namesto da bi pričakovali novih napredkov. Slika naše Ljubljane je obdržala vključno svojemu precejšnjemu povečanju in vključno raznim pridobitvam po prevratu svoje mamečanske lice.

Ta vtis dobi vsak prišlec, zlasti tujec že na kolodvoru, ko zagleda takozvano »škaflo«, ki ji pravimo ni ponižni Ljubljancje tramvaj.

Kakor so prometna sredstva glavni predpogoj, takorekoč pljuča države, tako so prometna sredstva, kakor tramvaj, velikanske, neprecenljive važnosti za vsako mesto, zlasti še za našo Ljubljano. Iz gospodarskih in socialnih razlogov je razširitev tramvajskega omrežja za Ljubljano zelo nujnega pomena.

Današnji dve tramvajski liniji ste prava karikatura tramvaj, ki zdaleke ne dosegata svojega namena in sta v posmeh vsakemu, kdor obišče naše mesto.

Glavni namen prometnega sredstva, kakor cestne železnice, je vezati bližjo periferijo mesta z mestnim osrednjem in narobe. S tem se prihrani čas, ob slabem času obuvala in tudi zdravje ter doseže hitro in primeroma poceni svoj cilj. Spričo stanovanjske bede pa, ki se še leta in leta vključno vsem pisanim nadrebam in odredbam ne bo omilila, pa je razširjenje tramvajskega omrežja naravnost socialna pridobitev, ki omogoča vsakomur, predvsem pa socialno šibkejšim, da si dobe stanovanja na periferiji oziroma se vsaj tega vsled prevelike razdalje ne branijo.

Ne glede na ta dejstva pa ima Ljubljana zelo lepo okolico, katero si rad poišče Ljubljancje za svoje izletišče, ravno tako rabi okoličan dnevno mesto za svoje nakupe ali posle, katere ima opraviti v mestu. Da pridobi s tem mesto tudi mestno obkrožje, veliko število ljudi pa kruha in še več drugih stvari, o tem menda ni treba razpravljati.

Ker poteče menda ravno letos pogodba z dunajsko tramvajsko družbo in ljubljansko mestno občino, bi bilo v tem času gotovo velike važnosti za naše mesto, da vzamejo merodajni ljudje stvar resno v pretes, bi li ne kazalo na ta ali oni način najti sredstev ali pogodbe, ki bi nas rešila ljubljanskega tramvaja na ta način, da se obstoječe omrežje izpopolni tako, da ne bo tramvaj letal še naprej samo okrog rotovža, ampak da se mu napravi tako omrežje, kakršnega rabi, da bo izpolnjeval vsaj svoj namen.

Razširjenje mesta Ljubljane kakor tudi široka njena periferija nam kažejo samo smernice, v katerih bi razširjenje tramvajskega prometa tudi finančni projekt zasiguralo.

In ako si je že izbralo za izhodišče našega tramvajskega omrežja glavni kolodvor, bi iz ekonomskih razlogov najbrže kazalo, to tudi obdržati. Pa to je stvar strokovnjakov. Nujna potreba pa bi vsekakor bila, da se izpelje tramvaj na Vič, vsaj do cerkve, zveže Rožno dolino in Cesto pod Rožnikom z Ljubljano, ravno tako Spodnjo in Zgornjo Šiško (do St. Vida), Posavje, Krakovo in Trnovo do konca Opekarske ceste, Poljane do Štepanova vasi in pa, kar bi se brezdvomno najhitreje izplačalo, zveza s pokopališčem Sv. Križa. Ravno tako bi bilo podaljšati sedanji liniji na Dolenjski cesti in na Zaloški cesti v Moste ter pokrbiti za razširitev omrežja v mestu samem.

Investicijski stroški za primerno razširjavo ljubljanskega tramvajskega omrežja nikakor ne smejo strašiti naših mestnih očetov, ker se baš za take investicije, ki so velike važnosti za mesto in v interesu mesta in okolice, najame lahko investicijsko posojilo doma ali v tujini, in ker je podana sigurnost, da ob povprečni prometni frekvenci v dogledni dobi izplača samo, nudi pa poleg tega precejšnjo delo ljudem, zlasti našim mestnim očetom mora pač biti razvoj naše periferije ravno tako na srcu, kakor mesta samega, ker slej ali prej se odpre za naše mesto in njegovo bližnjo okolico veliko inkorporacijsko vprašanje, ki bo v dogledni dobi dalo veliko Ljubljano.

V bližnji ali daljši bodočnosti bo treba misliti tudi na tramvajsko zvezo z našim ljubljanskim gradom, zlasti ako se resno misli ogromno grajsko stavbo ohraniti bodočnosti ali jo celo uporabiti za kakršnekolik kulturne svrhe, kakor se

je to že večkrat premotrivalo. Tudi sicer zasluži naš Grad večje pozornosti, in prepričan sem, da bi bil naš Grad v kakem drugem večjem kraju gotovo ena najvažnejših kulturnih točk z vsemi tistimi ustanovami, ki jih kot naravno prekrasno razgledišče potrebuje. Vsako mesto pa, ki ima v sredini tako važno in mogočno stavbo, mora nositi tudi skrb, da se ta prostor odpre vsem domačinom in tujcem, in to na najprikladnejši način s cestno železnico, bodisi v bližini Mestnega doma ali iz Florijanske ulice.

Opozorila vredna vsem merodajnim faktorjem je činjenica, da ima dobiti naša država na konto reparacij večjo množino materiala in voz za električne cestne železnice. Kolikor je znano, se je deloma s tem materialom beogradska cestna železnica že prenabila. Treba bi se bilo pobrigati, da odpade tudi Ljubljani kak del, ki bi mestni občini omogočil, da se kolikor mogoče kmalu izpolni velika želja vsega ljubljanskega prebivalstva po zadostnem omrežju. Baje dobi tudi Maribor električno cestno železnico iz tega naslova.

Končno na omenio še naše ljubljanske fiakerje. Po vsem božjem svetu je že uvedeno, da ima vsak izvožek svoj taksameter, samo v Ljubljani se še preprija fiaker s svojim komitentom na ulici. To ni nikakršno priporočilo za naše izvožke, in želeti bi bilo, da se tudi naši izvožki izognejo vsem preprirom, pred vsem pa slabemu mnenju, ki ga običajno odnaša tujec s tem, da si omislilo lastne taksameterske aparate, ki označujejo izvožku njegov zaslužek, tuju pa za vest, da ni bil opharjen.

—g Novosadska blagovna borza 7. avgusta. Na produkti borzi notirajo: Pšenica nova 365—370, jecmen 310—320, oves 290—300, kuruza 275—280, moka baza »a« 375. Celokupni promet 44 vag. Tendence mlačne.

—g Hmelj. XVI. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljarskih nasadov doma in drugod. Žalec SHS, dne 7. avg. 1924. Dosedaj smo imeli za hmeljako rastlino vobče neugodno vreme. Malo solca, hladne noči, v nekaterih občinah hude viharje in mnogo mokrote. Upanje na povprečno dobro letino se je precej zmanjšalo. Srednje pozni hmelj ne bo relativno toliko dal kot lani, ker je le redko posut s kobilami; vendar bo njegova kakovost, posebno glede množine lupulina, prvovrstna. Pozni hmelj je zelo zaostal v razvoju in se je bati, da velik del ne bo prišel do okobuljanja, ker je že tri tedne v cvetju in kaže v nekaterih nasadih le malo, v drugih nobenega nagnjenja do okobuljanja, kar že deloma povzročuje, da se cvetje skrčuje in polagoma odpada. Gotovo je, da bo poznega hmelja precej manj kot v minulemu letu. Marsikaj bi se še izboljšalo, ako bi se vreme v najkrajšem času stanovitno obrnilo na boljše. Društveno vodstvo.

—g Razstava plakatih osnutkov na »Ljubljanskem velesejmu« od 15. 25. avgusta 1924. To leto se priredi na Ljubljanskem velesejmu tudi razstava plakatih osnutkov, katere se lahko udeležijo vsaki plačni risar s enim ali več komadov. Vrednotenega lica naj meri vsak osnutek 27x40 cm. Risbe naj se pošljejo pravočasno na Aloma Company v Ljubljani, Kongresni trg št. 3.

—g Kongres svetovno-poštne družstva se je prišel 4. julija v Stockholm. Kongres se je vršil in morda bo komaj do konca avgusta izvršil svoje ogromno delo. Ta kongres je združen s 50 letnim jubilejem te mednarodne organizacije. Kaka razlika, kak napredek tekem pol stoletja! Svetovna vojna ni porušila te organizacije, ki se uspešno bori sedaj proti raznim oviram, ki jih je prinesel povojni čas vsled novih razmer vse povsodi in vsled novostvarjenih držav. Za enotno pošto upravo so poleg drugih velike težkoče posebno v valutnih diferecih. Kongres ima štiri komisije, ki ne prestopajo delujoče. Delo je za poštne promet največjega pomena, zato je le želeli, da obrodijo osmi kongres poštnega združenja dobre sadove.

—g Državna srednja tehnična šola v Beogradu. S prihodnjim šolskim letom se odpre v Beogradu na voglu Dušanove ulice in Knez Mihajlova Vence srednja tehnična šola. Njena naloga je, da izobrazi teoretično in praktično samostojne pomočnike inženirjem in arhitektom ter samostojne in industrijsko-tehniško gradbene podjetnike, kakor tudi uradniške osebe v tehniških pisarnah in industrijskih podjetjih.

—g Angleško državno razstavo v Wembleyu je posejlo tekem treh mesecev 8.500.000 ljudi.

—g Lov na divje svinje v Bosni. Osem industrijalcev iz Ulma v Nemčiji pride s svojimi avtomobili na jesen v Bosno na lov na divje svinje pri Foči. Obrnili so se radi tega na tujekoprometno društvo v Sarajevu, ki je stopilo v pogovore s gosdnim ravnanstvom in lovskim društvom, tako da se priredi skupni lov.

—g Ameriška zračna pošta. Prva sračna pošta iz San Franciska v New York izkazuje dobička nad 40%. Prva vožnja proti vzhodu je odpravila več nego 8000 pism. Dobitki so znašali 2308.48 dolarjev. Vožnja je stala vladu 1770 dolarjev. Prostanek znaša 539.68 dolarjev. V New Yorku se je ustanovila družba trgovcev, ki hoče z vsemi sredstvi pospeševati sračno pošto.

—g Padanje cen na ruskih tržiščih se nadaljuje, zlasti v tekstilni stroki. Cena za olje in razne petrolejske proizvode so padle za 20%. Ruski kovinski sindikat se bavi z mislijo znižanja cen kovinam.

—g Poljski krompir. Izvoz krompirja iz Poljske je proglašen za svoboden. Ukinejo se carinski oddavki, da se pospeši izvoz poljskega krompirja.

—g Srednjeevropsko središče za uvoz voine se bo organiziralo v Češkoslovaški. Vrše se tozadevno dogovori med francoskimi, holandskimi, avstrijskimi in češkoslovaškimi kapitalisti. Načrt se izvrši v kratkem.

—g Konkurs v Nemčiji je bilo pretekli mesec 1185 naprav 595 v juniju in samo 17 v juliju lanskega leta. Vzrok je gospodarska kriza in uradno nadzorstvo nad poslovanjem je bilo tako, da je pospešilo konkurse. V mirnem času je bilo konkursov na mesec 600—800.

—g Cene sladkorne pese v Vojvodini. Letos bo mnogo sladkorne pese. Cena bo okoli 30 Din za metereki etot. Na enem jutru zemlje bo pridelka okoli 450 met. sto. to.

—g Srednjeevropska trgovina z Ameriko. Ameriško ministvo trgovine priobčuje izkaze za poslovno leto do 30. junija. Uvoz iz Avstrije je znašal 4.755.000 dolarjev, izvoz v Avstrijo pa 2.643.000 dolarjev. V Češkoslovaško se je uvozilo za 20.029.000 dolarjev, izvozilo pa 1.567.000. Uvoz iz Madžarske znaša 598.000 dolarjev, izvoz 262.000, uvoz iz Jugoslavije znaša 256.000 dolarjev, izvoz v njo 522.000 dolarjev.

—g Stalna razstava v New Orleansu. Trgovska zbornica mesta New Orleansa bo s pomočjo ameriške vlade otvorila v New Orleansu stalno trgovsko obrtno in industrijsko razstavo, na kateri bodo smele razstaviti vse države. Razstave se bodo smeli udeležiti tudi umetniki s svojimi proizvodi. Pojanila daje George Sladovich, 320 St. Charles Street, New Orleans.

—g Balkanski adresar. Solunska tiskarna »Agence Panhellénique de publicité, éditeur de l'annuaire balkanique« pripravljajo novo izdajo adresarja za Balkan za leto 1925. ki je namenjen grškim poslovnim krogom. Tiskarja bi radevolje brezplačno objavila v adresarju naslove vseh naših trgovskih bančnih in industrijskih podjetij, ki se li bodo pravočasno naznanihi.

—g Dobave. Dne 1. septembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave 500 ton kosovnega plinskega premoga; pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave 20 ton angleškega koksa za centralno kurjavo; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave materiala za kornil stroj (kovinski izdelki); pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega železa. Dne 11. septembra t. l. se bo vršila pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave železnih plošč za lokomotive. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Italijanska skrb za Reko.

Italijani bi radi dvignili Reko na stališče velikega mednarodnega pristanišča. Pred kratkim je vlada dovolila kredit 9 milijonov lir za pristaniška in cestna dela, kar znova dokazuje njeno brigo za razvoj Reke. Tudi parobrodne proge imajo nalogo, prinašati Reki prometa, toda vse to ji doslej ni nič pomagalo in kakor pravijo oni, ki poznajo reško življenje, tudi v bodoče mestu in pristanišču ne zraste hasek iz sedanjega vladnega prizadevanja za njegovo bodočnost. Italijanski gospodarski listi predlagajo veliko organizacijo prometnega posredovanja po nemškem vzorcu, hoteč spraviti razpoložljive zaloge zaledja v roke italijanskih meščanov, toda kdo bo dal denarna sredstva za tako organizacijo? Reka je danes mrtva in lepše je gledati na Sušaku vedno živahnejše vrveči promet, kateri se bo jačal, ko dobi s strani naše države potrebno zaslobo. Oni Italijani, ki žele dvigniti Reko, se pritožujejo najbržkeje nad dejstvom, da na Reki ni prav nikake privatne inicijative, marveč, da sedanja Reka pričakuje vse bodoče življenje izključno le od rimske vlade in njene skrbi za promet po Kvarnerju in po zaledju. Italijani ugotavljajo, da so trgovci iz krajev, ki gravitirajo na Reko, primorani zatekati se v Trst, kar jim povzroča mnogo večje stroške. Radi tega pa nastaja bojazen, da se bo jugoslovanski trgovec izognil večjim stroškom, na katere naleti, ako dela z italijanskimi tiskarji, ter se bo raje obrnil do češkoslovaških in nemških in drugih tiskarjev v očitno škodo italijanske industrije.

To so razmere, ki nas silijo k vedno boljše razmišljanju o potrebi lastnih dobrih pristanišč ob našem morju. Oživet mora na vseh poklicanih mestih v naši državi skrb za zgradbo pristanišč, da ne bomo odvisni od tujih pomorskih bregov, na katerih preže na naše kupčije samo z namenom, da se v največji meri okoristijo z njimi, kar pomeni za nas samo izgubo in udarec. Ob našem Jadranu moramo trgovati v svojih lastnih pristaniščih.

Zdi se, da je bilo vprašanje to pot definitivno rešeno. Toda Edison je dodal: »Zdaj moramo se ugotoviti, kakšne vrste oglja potrebujemo. In res, ta krhka fabrika, ki smo jo zgoraj omenili, ni mogla pomeniti praktične rešitve problema s trgovskega stališča. Treba se bilo najti bolj trpežno in enostavno vlakno. In tako so začeli v Edisonovem laboratoriju spreminjati v oglje vse, kar jim je prišlo pod roke: papir, kar

To in ono.

Edison.

(Koniec.)

Zlasti treba omeniti takozvane »hiše po 2500 frankov«. To ni nič drugega, nego izum načina, kako se zidajo hiše iz cementa; zadostuje štiri dni, da se zidajo hiša z 10 sobami. V gotove izmerjene modele se nalije cementa; čim se cement strdi, se odstranijo modeli in hiša je gotova. Modeli so lahko navadni ali pa z okraski. Isti model lahko služi za graditve ne samo ene, temveč sto in sto hiš. Nadalje hočemo omeniti znamenito akumulatorno baterijo, za katero je dobil Edison 20 patentov. Izumu te baterije je posvetil Edison ves čas od leta 1906, do 1907, četudi končno ni bil do cela zadovoljen s tem izumom, ker je funkcionalno od 5000 aparatov samo okrog 4% brezhibno. Iz tega je razvidno, da izumitelj nikoli ni pustil iz svojega laboratorija nekaj, kar bi zaslužilo le najmanjšo grajo. Vendar pa so bile kmalu nato v Orange zgrajene ogromne tvornice, ki so izdelovale edinele te nove akumulatore.

Zelo zanimiva je psihologija izumitelja v praktičnih metodah njegovega delovanja. Če smemo verjeti Edisonu samemu, ni spoštnost ali talent za izume nič drugega, nego sposobnost in veselje človeka do dela več kakor drugi. »V geniju«, je dejal nekoč Edison, »je samo 2% talentiranosti, 98% pa potonja«. Edison smatra celo, da se more človek pridružit poklicu izumitelja, kakor se na pr. nauči svojega posla zdravnik ali igralec. Iskro ustvarjanja opažamo pri večini ljudi. Izumitelji so lahko malone vsi, toda malo jih postane, ker so preveč leni, da bi spremenili svoje ideje v delo. Težko si je misliti in razumeti tisti napor, ki je potreben, da razvije človek v sebi sposobnost izumljati. Edison, je dejal njegov advokat med procesom, tičočim se nekega njegovega patenta, lahko prehodi vse polje in pregleda vse rastline, predno najde list, ki ima pravilno obliko, kakoršno išče. Ta primer nam jasno kaže, na kakšen način je prišlo v Edisonovem laboratoriju do novih izumov. Da bo ta reč še bolj jasna, si hočemo ogledati enega njegovih nešteti izumov.

Leta 1878 je videl Edison prvo električno svetiljko. Takoj na prvi pogled je Edison razumel vsu bodočo električno luč in dosegel tudi bistveni nedostatek na te vrste svetiljk. Svetloba je bila premočna. Treba jo je bilo razdeliti, kakor pri plinskih svetilkah. S tem, da okrenemo zaporo, lahko svetlobo povečamo ali zmanjšamo, lahko svetliko ugasnemo ali prižgemo. Nekateri kapitalisti, prepričani, da Edison lahko reši to nalogo, so mu dali na razpolago dovolj denarja ter so organizirali družbo Edisonove električne razsvetljave. Edison se je lotil s svojimi pomočniki dela, obenem pa je dobival vsak teden potrebno svoto za kritje stroškov. Tekom 15 mesecev, noč in dan so delali v njegovem laboratoriju poizkuse, ki bi morali s svojim neuspehom izprazniti človeško potrpežljivost. Platinove žice, napeljavane skozi žarnico, so se topile in trgale pod pritiskom silnega električnega toka. Da odstrani ta nedostatek, je izumil Edison različne aparate, ki so avtomatično regulirali silo električnega toka. Vsi ti aparati so bili zelo komplicirani in nezanesljivi. Tedaj so poskusili primestati platini drugih snovi, kar pa tudi ni pomagalo. Poskusili so pokriti platino z raznimi kislinami — vse zaman. Poskusi so se nadaljevali več kakor eno leto. Nekega večera je sedel Edison v svojem laboratoriju za mizo in je naporno razmišljal, kakšno snov bi vzel za svojo žarnico. Slučajno je vzel v roke kosček oglja mešanega s smolo, ki so ga bili asistentje vrgli proč, in začel ga je gnesti s prsti. Na ta način se je napravila v njegovi roki debela žica in Edisonu je šinila v glavo srečna misel, da bi začel eksperimentirati z njo. Razčunal je namreč s tem, da ima oglje, da elektrike večjo odporno silo, kakor platina. Žico napravljenjo iz oglja, zmešanega s smolo, je postavil v stekleno posodo v obliki mehurja, iz katere je poprej odstranil zrak. Spustil je tok in žarnica je dala izbornu svetlobo. A je hitro ugasnila, ker je oglje kmalu zgorelo. Edison je kmalu ugotovil vzroke in tako je bil bistveni del novega izuma dosežen. Za žarnico je bila torej potrebna žica iz oglja.

Potem se pričelja druga serija izumov, ki so bili prav tako temeljiti in dolgotrajni, kakor prvi. Najprej je vzel Edison kosček bambusovega vlakna, ki ga je zvil in položil v niklastem modelu v peč, kjer je ostal 5 ur, tako da se je spremenil v oglje. Tedaj je odstranil model, ga ohladil in zelo oprezno vzel v roke na ta način dobljeni kosček oglja. Poizkus je moral ponoviti večkrat, da je dobil oglje nepoškodovano. Končno se mu je posrečilo in vlakno je položil v stekleni mehur. Toda glej ga spaka, takoj je razpadlo. Tretjo noč ni noben Edisonov pomočnik zatislil oči. Delali so dva dni in dva noči. Zopet so spravili žico v stekleni mehur, spustili tok — in blede svetloba je obsjela navzoče. Na ta način je bila odkrita nova električna žarnica. Edison pripoveduje o tem izumu takole:

»Bilo je 21. oktobra 1878. Sedel smo, svetiljka je gorela pred nami, in čim dalje je gorela, tembolj smo bili očarani. Nihče ni hotel spati, dael nismo spali nad 40 ur. Sedel smo in gledali to svetiljko in strah se je mešal s entuzijazmom. Evo, gori že nad 45 ur in tedaj zakličen navzočim pomočnikom: če je gorela 45 ur, bo gorela tudi 100 ur! Od tistega trenutka nisem več dvomil glede oglja.«

Zdi se, da je bilo vprašanje to pot definitivno rešeno. Toda Edison je dodal: »Zdaj moramo se ugotoviti, kakšne vrste oglja potrebujemo. In res, ta krhka fabrika, ki smo jo zgoraj omenili, ni mogla pomeniti praktične rešitve problema s trgovskega stališča. Treba se bilo najti bolj trpežno in enostavno vlakno. In tako so začeli v Edisonovem laboratoriju spreminjati v oglje vse, kar jim je prišlo pod roke: papir, kar

ton, kosčke različnega lesa itd. Če bi bil prišel v tistem hipu k Edisonu kak pohabljenec z bergljami, bi bile šle tudi te v peč. Nekoč je prišla v Edisonove roke japonska pahljača. Takoj jo je spremenil v kosček oglja. Rezultat je bil nepričakovan: bambuk, ki ga je dobil iz pahljače, je definitivno rešil problem. A bilo je 1200 različnih vrst bambuka, in Edison je vzel tistega, ki je bil enostavnejši. Poslal je svoje pomočnike na Kitajsko, na Malajsko otočje, v Zapadno Indijo, v Brazilijo, Argentino, Meliko, na Cejlon in v Gvinejo. Od povsod so mu pošiljali bambuk. Ta stvar ga je stala 500 tisoč frankov. 6000 vrst bambuka so spreminili v oglje, dokler ni Edison končno dosegel, da je najbolj prikladen bambuk, ki raste na bregovih Amazonke. Prvi patent za novo žarnico je dobil Edison v januarju 1. 1880. Pozneje dobil za to žarnico še 69 patentov.

Te podrobnosti dokazujejo, kako važno vlogo je igralo pri izumih potenje. Neki Edisonov tovariš je pripeljal k njemu svojega sina ter ga je prosil, naj mu pove nekaj besed, ki bi si jih mogel zapomniti. Veliki čarovnik je položil svojo roko na sinovo glavno, rekoč z nasmehom: dečko, nikoli ne glej na uro! Edison ni nikoli nosil pri sebi ure. In čemu bi mu bila? Ko se je lotil kakšnega izuma, je delal noč in dan, dokler ni dosegel svojega cilja. Laboratorija ni zapustil niti tedaj, ko je bilo treba jesti ali spati, in zdi se, da je bil že od mladih nog vajen živeti doli časa brez jedi in spanja. Kadar se je lotil poizkusov, zanj ni bilo več zunanjega sveta.

Edison je bil malo gluhi, na desno uho ni skoraj nič slišal. Toda v tem nedostatku ni videl posebne nesreče. Ko mu je zdravnik obljubil, da ga hoče ozdraviti, mu je Edison odgovoril: »Bojim se, da se vam to posreči. Pomislite samo, koliko stvari bom slišal potem, ki me nič ne zanimajo. Raje ostanem gluhi, ker ima to tudi svojo dobro stran. In mnogi smatrajo, da je igrala ta okolnost v Edisonovem življenju zelo važno vlogo. V knjižnici Edisonovega laboratorija v Orange je cela serija njegovih rokopisov. To je zbirka Edisonovih idej. Iz njih se zrcali vse delo, ki ga je dovršil v 35 letih. Tu so našteje tudi vse snovi, ki jih je izumitelj preskušal pri fabricaciji žice za novo žarnico. Vsaka snov je označena z dvema črkama: N. G. (No good); L. B. (Little better); N. B. (No better) in D. B. (Diplomatically bad). Na ta način so zabeleženi vsi posnedečni eksperimenti tekem 15 mesecev, dokler ne naštevimo končno na črko E. (Encouraging). Na zadnjem preparatu stoji z velikimi črkami: »Evreka!« — Mnogo je še problemov, ki so zelo važni za človeštvo, ki pa se niso rešili. Rešeni pa bodo, če se jih ljudje lote s tako vztrajnostjo in neumornim delom, kakršnega vidimo v vsem Edisonovem življenju.

POLDRUGI MILJON PATENTOV ZA IZNAJDBE V AMERIKI.

Iz Newyorka.

Dne 1. julija 1924. je federalni urad izdal patent, ki nosi tekočo številko 1.500.000. Toľko patentov je bilo namreč izdanih, odkar je bil 1. 1826 ustanovljen Patent Office. Gre za patent, izdan iznajditelju Simonu Lake za nov tip podmorskega čolna, ki naj plove pod ledom.

Zgornje število ne vključuje patentov, ki so bili izdani pred ustanovitvijo patenta urada. Patenti so se poprej izdajali na podlagi ukaza predsednika Združenih držav. Med 1. 1790. in 1836. je bilo izdanih 9967 takih patentov.

Od ustanovitve sedanjega Patent Office je bil patent št. 1. izdan 1. 1836. Patent št. 500.000 je bil izdan leta 1893. Milijonski patent je bil izdan leta 1911. In poldrugmilijonski letos. Minulo je torej 57 let, predno se je izdalo prvih 500.000 patentov, 17 let za drugih 500.000 in le 13 let za tretjih 500.000.

Teh 1. 500.000 patentov, izdanih od 1. 1836. zrcali vse razvoj modernega industrijalizma in predočuje, kako se je v tej dobi vsled novih iznajdb izpremenilo lice vsega sveta in način življenja bolj kot v tisoč letih poprej.

Patenti se ne izdajajo le ameriškim državljanom. Znatno število jih je bilo izdanih iznajditeljem v inozemstvu, zlasti na Anglijskem, Nemškem in Francoskem. Radi tega zgodovina patentov, izdanih v Ameriki, zrcali ne le ameriške prispevke, ampak vse svetovni napredek praktične znanosti. Patenti Združenih držav so se izdali ameriškim iznajditeljem telegrafa, telefona, šifrnega stroja, vulkanizacije kavčuka, kinematografa, fonografa, električne razsvetljave, pisalnega stroja, avtomobila, spavalnega voza, črkovstavskega stroja, vacuum cleanerja, aeroplana in glavnih čimteljnih, ki so omogočili brezžični telefon. Inozemski iznajditelji so vzel patente, nanašajoče se na Bessemerjev proces pri izdelovanju jekla, koksne peč, brezžični brzojav, prenašanje visokosilnega električnega toka in druge važne iznajdbe.

Kopije vseh patentov se nahajajo v arhivu patenta urada. Poleg tega patenislov urad proda vsak mesec dec 200.000 prepisov patentov. Vsako leto se izdaje približno 50.000 novih patentov in trgovskih znamk (trademarks). Iz tega se človek lahko predstavlja, kako ogromni so arhivi patenta urada, vsebujoči približno 50 milijonov patentihih prepisov, in v kakšni zadregi mora biti uprava, da najde prostora za šimlad naraščajoče število aktov. — FLIS.

Nočno lekarniško službo imajo:

Uster, Sv. Petra cesta. — Prohaska, Jurčičev trg; Jošt, Šiška.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Fedor Ljubov:

Kavarna „Pri dveh invalidih“.

Vžigalica, s katero si je zdaj Peter Pavlovič Kukunov prižgal cigareto, je pokazala njegov profil v popolni temi najine sobe za hip v čudovitem čaru Rembrandtove študije.

V tistem hipu sem pomislil na Harlem in Amsterdam. Nato je slika izginila. Videl sem samo še žarečo iskrico cigarete in začul sem Rusov trudni glas: »Se li še spominjate »Nočnega zavetišča« Maksima Gorkoga?»

»Prav dobro«, sem odgovoril. »Saj je bila ena največjih senzacij berlinske družbe, ko sem začetkom tega stoletja iznova posetil nemško prestolico. Reinhardt je bil šele začel. Njegovo majhno gledališče Unter den Linden so nazvali »Schall und Rauch«.

»Res je, res...« »Schall und Rauch« se je zasmejal Kukunov... »preroško ime, če človek dandanašnji takole marsikaj preudari! Sploh mi Rusi, nu da...« »Kaj mislite s tem, gospod Kukunov?«

»O tem pozneje... Čujte, kdo pa je takrat razčepanega barona... lajal?«

»Lajal je edino pravilni izraz. Meni da sem se pošteno zmotil. Kolikor se spominjam, je bil Wassmann.«

»Je li bil dober?«

»Izboren. Berlinski snob sploh ni prišel do veljave, če je plezal Wassmann po vseh štirih za žganjem in posnemal svoj hav-hav-hav... tako naravno in podobno volkodlaku, da nikoli tega.«

»To ni še nič. Zato sem rekel malo prej »sploh mi Rusi... Naša literatura je bogme le predhodnik vsega tega, kar je napravila resničnost pozneje tako smešno.«

»Smešno imenujete to?«

»Boljšega izraza bogme ne najdem za to.«

»Že pri Turgenjevu, kaj pravim, pri Gogolju se začneja.«

Vzemite, prosim, delo kakor je »Revizor«. Spomnite se, recimo, »Pesmi v prozi«, nesmrtnega Ivana. Prosim! Gospa, ki zaradi bolesi izjemoma enkrat ni lačna in vendar je ob smrtni posteli svojega otroka vodeno juho, da bi se sol ne osramotila. Mar to ni smešno?«

»Rusko je.«

»Vsekako — rusko — Morebiti smo za to v svoji neizmerni nesreči tako otročji in komični, bogme, komični, ker je to baš rusko. Pomislite prosim na Raskolnikova, ki ubije babo, katera ga prav nič ne briga, enostavno iz idealizma. In Lermontov, Tolstoj, Gorkij, Potapenko, Andrejev... Vedno isto... O, kako plemeniti duh je bil tu uničen...«

Tako pravi mogočni Shakespeare, ki je bil trezen Anglež... in Angleška je zmagała v vojni, kjer smo morali mi podležiti, ker... nu, da... ker pesnik Hamleta pač ni bil Rus. Toda to samo tako mimogrede. V pojasnilo tega, kar še sledi. Od Gorkoga in njegovega »Nočnega zavetišča« sem prišel nato. Oprostite mi, prosim! Ker me je lajajoči baron spomnil kavarna »Pri dveh invalidih« v Morski ulici.

»Kaj pa je to, kavarna »Pri dveh invalidih?«

»Deutsch Sprak plump Sprak... pravi, če se prav spominjam, Lessing iz ust svojega Riccaut de la Marlinière v »Minna von Barnhelm«. Kavarna »Pri dveh invalidih« v Morski ulici namreč ni bila kavarna za vojne pohablence. Baš nasprotno. Bila je zelo vesela in nenavadno razpita kavarna, ki sta jo vodila neki general brez rok in polkovnik brez nog. Že iz tega razloga je imela mnogo gostov... pa tudi še iz drugih razlogov.

To se je namreč že pojavilo v času Kerenškega in Miljukova. Ko je veliki »menjševik... to je bil Kerenjski v bistvu svojega naziranja prav tako, kakot Martov... z odpravo smrtnih kazni razpršil rusko armado na vse štiri vetrove, še predno je dovolil mužikom z obljubami glede razdelitve zemlje vre-

či puško v koruzo in bežati domov, ne da bi se zmenili za to, kaj se zgodi z Rusijo.

Ali se vam ne zdi tako?

»Popolnoma se strinjam z vami.« »In veste li tudi, kdo je to zakrivil?«

»Saj ste vendar sami povedali. Kerenjski in Miljukov.«

»Vzlic temu le deloma. Pravega »spiritus rector« vse te hudičeve zadeve je, po mojem mnenju, iskati tam, kjer so bili vitalni interesi na razpadu ruske armade.«

»Vsekako.«

»Me že razumete. Ni se mi treba dotakniti nobenih imen. Tudi vam je do cela jasno, kdo je omogočil boljševikom pot v Rusijo.«

»Menim da.«

»Torej... Že takrat so splavali na površje tisti čudoviti lokali v Morski ulici, med katerimi je bila kavarna »Pri dveh invalidih« najčudovitejša. Nosili so francoska imena, zakaj v času menjševikov, ki so po mojem mnenju brez razlike predhodniki boljševikov, je bil Pariz še v modi. Lokal, ki ga mislim v tem slučaju, se je nazival »Café des deux Invalides«. Baš po onem brezročnem generalu in breznogem polkovniku. Druga je bila enostavno »Petit Café«

itd. itd. posebno izbrana ta imena niso bila. Tembolji zasoljene pa so bile cene. Spominjam se, da so zahtevali v Morski ulici že takrat deset rubljev za prav majhno čašico kave in osem rubljev za košček potice, potice, vam pravim, ki bi jo lahko položila Dolgorukova enkrat v svoja znamenita majhna usta.«

»Kako pridete do Dolgorukove? Ali mislite zavisti vredno ljubico Aleksandra II.«

»Kavarna »Pri dveh invalidih«, o kateri bi vam rad pripovedoval, me navaja nato. To je vendar zelo enostavno. Niso bili takrat samo polkovniki in generali carske armade kavarnarji in natakari... o ne... Pregnani dvor Carskega sela je vrgel na cesto celo kopico bivših aristokratov. Knežine, princeze, grofice, vse, kar si morete misliti, so našli boljševiki že pripravljeno. Bile so sošidisan natakari v kavarnah v Morski ulici. Raznašale so čaj, kavo, čokolado, potico po omenjenih cenah... in če je breznozi polkovnik zakrčal prvi natakari: »Ej, čaj je hladen, prinesite drugo, ali če je breznozi general zaklial: Eh, kneginja, to vendar ni nobena čokolada, kar ste prinesli. Marš v kuhinjo... to je bila gostija za ušesa, ki so že takrat slišala rasti boljševiško žetev. (Dalje prihi.)

JUHAN

Denite
v juho in prikuhe
krepčilo hrane
— JUHAN —

imate iz preprostih jedil
izvrstno, zdravo in redilno
hrano. 4914 b

Manufakturna trgovina

Marija Rogelj v Ljubljani
Sv. Petra cesta in Lingarjeva ulica

vljudno naznanja, da se je 1. avgusta preselila na
Sv. Petra cesto št. 26

nasproti hotela Tratinik. Za dosedanje naklonjenost se zahvaljuje ter priporoča še za naprej. 4892
Blago dobro, cene nizke.

Zobozdravnik

dr. Ivan Oblak
zopet redno ordinira

Miklošičeva cesta
(Vzajemna posojilnica)
5070

S A M O

pravi pateti-
rani Maršnerovi
šumeči limonad-
ni bonboni so
najboljši za žejo,
dobijo se povsod.

Tovarniška zaloga
Josip Vitek
Ljubljana, Kerkov trg 8

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Plačilni natak

in vaje — se takoj
sprejmeta. — Narodna
kavarna, Ljubljana. 5098

Plačilni natak

se sprejme za hotel v
Ljubljani. — Ponudbe na
upravo »Slov. Narod«
pod »Hotel/5073«.

Gospodinja,

mlajša, večja vseh doma-
ših del, katera ima vese-
lje z gospodarstvom, iz
boljše hiše — se takoj
sprejme v bližini Mari-
bor. — Ponudbe pod
Gospodinja 5096 na upra-
vo »Slov. Narod«.

Deklica,

16 let stara, močna, do-
bra računarka, precej iz-
urjena v šivanju — gre
kot učenka v trgovino z
mešanim blagom na de-
želo. — Ponudbe na upra-
vo »Slov. Narod« pod
»Učenka/5065«.

Prodaj

Kolo »Waffenrad«

predvojno blago, prav do-
bro ohranjeno — napro-
daj. — Naslov pove upra-
va »Slov. Narod«. 5103

Osební avto,

šestdeseden, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Spalni divan,

žimnica (Rosshaarmatra-
tze) in veliko salonsko
ogledalo — ugodno na-
prodaj. — Naslov pove
uprava »Slov. Narod«. 5104

POZOR! POZOR!

Ostanki za perilo

so naprodaj po polovični
ali zelo znižani ceni. —
Ne zamudite ugodne pr-
like. — Resljeva cesta 30,
I. nadst., desno. 5105

Spalnica

iz orehovega lesa poceni
naprodaj. — Naslov pove
uprava »Slov. Narod«. 5101

Kupim

Pozor! Pozor!
Plačam po najvišjih ce-
nah — stare obleke, čev-
lje, zložljive postelje,
otroške vozičke, pohištvo
itd. — Dopisnica zadošča,
da pridem na dom! — M.
Golob, Ljubljana, Sv. Ja-
koba nabrežje 29. 5094

Stanovanja

Dve lepo
meblirani sobi
s kopalnico pri fini ro-
dini, po možnosti s pre-
hrano — išče gospa za
takoj. — Ponudbe pod
»Centrum« na: Aloma
Company, Ljubljana. 5064

Na stanovanje

in hrano se sprejme takoj
gospod. — Naslov pove
uprava »Slov. Narod«. 5102

Stanovanje

s hrano išče gospodična.
— Ponudbe pod »Čedno
5092« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Meblirana soba,

po možnosti predsoba s
posebnim vzhodom — se
išče za bogjega gospoda.
— Naslov pove uprava
»Slov. Narod«. 5053

Dopisovanje

Ženitna ponudba.
Katera mlada, simpa-
tična premožna dama ima
pogum — srce za zvesto-
bo — podariti ugodnemu
30letnemu veletrgovcu —
naj pošlje ponudbe pod
»Srečen ni, kdor srečo
vživa sam/5100« na upra-
vo »Slov. Narod«.

Razno

Bukova drva, seno

ponudite z navedbo cene
na: Družba »ILIRIJA«,
Ljubljana, Kralja Petra
trg 8. 5036

Nemščino

poučuje gospa (samo da-
me in otroke); pride tudi
na dom. — Naslov pove
uprava »Slov. Narod«. 5091

Izdelujem

sadne mlince,
prvovrstne, z lahkim po-
gonom, granitnimi valjci
ter pocinjenim okovjem,
po ugodni ceni. — Inte-
resenti naj se obrnejo na
Rudolf Ravnikarja, klju-
čavničarja v Radečah pri
Zidanem mostu. 31/T

Inserati v

»Malih oglasih«
imajo neoporečno velik
uspeh v »Slov. Narodu«.

Umetniške razglednice

100 komadov à Din 25.— naprej priporoča

Narodna knjigarna, Ljubljana, Prešernova ul. 7.

+

5095

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec
prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljani soprog, oče, sin, brat in svak,
gospod

Anton Kopač ml.,
posestnik in trgovec

po dolgem trpljenju v sredo ob pol 3. zjutraj v 27. letu svoje starosti,
previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragga pokojnika se vrši v petek ob 9. dopoldne na
farno pokopališče na Dobravi v Žireh.

Leopoldina Kopač, soproga. — Tonica, hčerka. — Anton
Kopač, oče.

Rodbine: Kopač, Demšar, Tratinik, Keržnik.

CLAUDE FARRERE:

CIVILIZIRANCI

v prevodu Mirana Jarca, tisk in založba »Narodne
tiskarne« v Ljubljani. Knjiga je zbudila v Franciji in
po vsem svetu velikansko pozornost, ker je prvi ev-
ropski književni roman, ki je na umetniški način
razgalil življenje Evropejcev in ljudstva tonkinske
kolonije v Vzhodni Aziji. Pisatelj opisuje zablode
tamošnjega prebivalstva s pretresujočo resničnostjo.
Knjiga se dobi v vseh knjigarnah. Cena broš. 20 Din.

MERAKL

boje, mastila, lakove, štuk, emalje, kistove
i garancirano čistilne firmis najboljše kakovosti

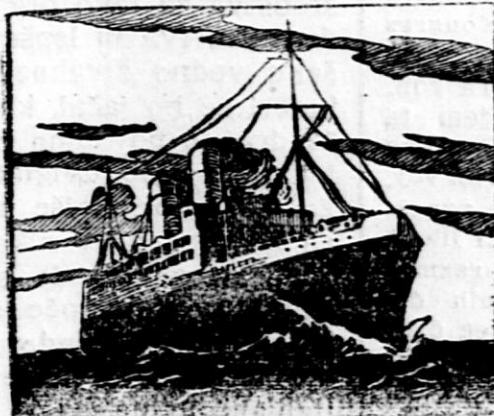
Medić - Zankl

družba z omejeno zavezo

MARIBOR LJUBLJANA NOVI SAD
podružnica centrala skladišče

TVORNICE:

LJUBLJANA-MEDVODE

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška poštna parobrodna linija — Generalno zastopstvo za kra-
jevino S. H. S. Zagreb, Trg. I. štev. 17. 2885

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v
New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v
Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaolo. —
Odprava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu.
Kabina tretjega razreda z dvema in štirim posteljama.

Podzastopstva:
Beograd, Karagorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 28. —
Veliki Bečker, Kralja Aleksandra u. 4. — Bitolj, Boulevard Aleksandra 163.
Brzjavni naslov za gori navedena podzastopstva »Royalmail«.

Za Beano, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogoro:
Srpska Prometna Banka v Sarajevu in Grizu.
Brzjavni naslov: »Prometna banka«.

Dopisovanje v vseh jezikih.

Prager Presse

za Jugoslavijo.

Ta najbolj informiran in najbolj razširjen dnevnik v
Češkoslovaški republiki in v tujini stane za kraljevino
SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40.—
mesečno.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav
Male Antante.

Razpis

prodaje zemljiških parcel.

Prodajo se sledeča v dr. Oražnovo zapuščino spadajoča
zemljišča:

1. **Zemljišče Mestni log:** parceli 893 in 894/1 ter šupi stavbn.
parc. 89/2 in 303 kat. obč. Trnovsko predmestje v skupni izmeri
7:1504 ha.

To zemljišče se prodaja v treh enakih delih računano od
ceste v Rakovo jelo ali pa v dveh delih, kakor ga režejo jarki
iz ceste 2 cesarjev, eventualno najboljšemu ponudniku za vse
parcele s šupami vred.

2. **Travniki pod Dolenjskim kolodvorom:** Od postaje
Dolenjski kolodvor ga loči poljska pot. Jako primeren za skladi-
šče lesa, parno žago, odn. tvornico z lesnimi izdelki. Ta travniki
obsega sledeče parcele št. 175/1, 176/1, 176/2, 177/1, 178/1 in
179/1 kat. obč. Karlovskega predmestja v skupni izmeri 2:0143 ha.
Prodajajo se prvi dve parceli skupaj in ostale skupaj odnosno naj-
boljšemu ponudniku vse parcele skupaj.

3. **Zemljišče za Rakovnikom:**

a) Parcele št. 77/8 gozd, 83/1 travnik in 83/2 bajer (pripraven
za rejo rib in za pridobivanje ledu po zim) kat. obč. Karlov-
sko predmestje skupno z zasebno potjo parc. 83/4 v skupni
izmeri 1:0628 ha.

b) Parcele 77/20 gozd, 80/1 njiva in 83/3 travnik kat. obč. Kar-
lovskega predmestja v skupni izmeri 4:7281 ha.

To zemljišče se na željo razdeli na dva dela.

4. **Stavbne parcele na Friškovicu:**

a) Parcele št. 172/4 kat. obč. Sv. Petra predmestje I. del, raz-
deljena na dve stavbni parceli po 746 m²;

b) Parcela 234/3 iste kat. obč. razdeljena na dve stavbni parceli
v izmeri 852 in 896 m²;

c) Parcela št. 172/17 iste kat. obč. v izmeri 604 m².

Ponudbe opremljene s 10% vadijem, v gotovini odn. vred-
nostnih papirjih, v kateri se ponudnik zaveže, da ostane 4 tedne,
ko konča rok za vlaganje oterov v besedi, sicer mu zapade vadij,
je vložiti do 30. avgusta 1924 pri podpisnem odboru.

Vso kupnino bode plačati takoj v gotovini, ko sprejme po-
nudnik obvestilo, da je ponudba sprejeta. Vsa pojasnila se dobe pri
podpisnem odboru ob delavnikih od 9. do 11. dopoldne.

**Upravni odbor dr. Oražnovega dijaškega
doma (univerza), dne 26. julija 1924.**

4853

Dr. A. SERKO.